

ZÁHONYI HÉTSZÍNVRÁG ÓVODA és BÖLCSŐDE

4625 Záhony Ifjúság út 1.
OM:033146

PEDAGÓGIAI PROGRAM **Hagyományőrzés, és környezeti nevelés szellemében**

Hatályos: 2022.szeptember 01.

Tartalom

BEVEZETÉS.....	4
ZÁHONY, ÉS AZ ÓVODA TÖRTÉNETE.....	4
GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP.....	6
GYERMEKKÉP.....	6
ÓVODAKÉP.....	6
CÉLJAINK, FELADATAINK.....	7
ALAPELVÜNK.....	8
HAGYOMÁNYOK A KÖRNYEZET ÉS TERMÉSZETVÉDELEMBEN:.....	9
AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI.....	10
AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA.....	10
AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS CÉLJA ÉS KIALAKÍTÁSA.....	11
A MEGVALÓSÍTÁS FELADATAI.....	11
AZ EGÉSZSÉGES ÓVODAI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA.....	12
CSOPORTSZOBÁK.....	12
TORNATEREM.....	13
AZ ÓVODA UDVARA.....	13
ÖSSZEGZÉS.....	14
EGÉSZSÉGRE NEVELÉS, GONDOZÁS.....	15
ÉRZELMI NEVELÉS.....	20
AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	20
AZ ÉRZELMI NEVELÉS CÉLJA:.....	21
A SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA.....	23
A SZOCIALIZÁLÓDÁS ALAKULÁSÁNAK SZÍNTEREI:.....	23
A BESZOKTATÁS.....	23
AZ ÓVÓNŐ A FOLYAMATBAN.....	24
EGÜTTLÉT A MIDENNAPOKBAN.....	25
A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI:.....	26
A GYERMEKVÉDELMI FELELŐS FELADATAI.....	28
ÓVODAI ÜNNEPNAPOK, JELES NAPOK.....	32
A HÉTKÖZNAPOKHOZ KAPCSOLÓDÓ GYERMEKI ÉLET ÜNNEPEI.....	32
JELES NAPOK, ÜNNEPEK.....	32
AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	34
ANYANYELVI NEVELÉS.....	35
ÉRTELMI NEVELÉS.....	39
AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	40
SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	40

TÁRGYI FELTÉTELEK.....	42
AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	43
NAPIREND, HETIREND:.....	44
AZ ÓVODAI NEVELŐMUNKA MEGTERVEZÉSE.....	46
AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE.....	48
AZ ÓVODA -ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA.....	48
EGYÉB PARTNER KAPCSOLATOK.....	50
A MUNKAREND:.....	50
AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉG FORMÁI AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	51
A JÁTÉK.....	52
VERSELÉS, MESÉLÉS.....	56
ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, NÉPTÁNC.....	59
RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	62
MOZGÁS.....	64
A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSÉRE NEVELÉS.....	67
MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	72
TANULÁS.....	74
NEMZETISÉGI NEVELÉS ÓVODÁNKBAN.....	77
A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE.....	78
HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK.....	78
ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	81
ÓVODÁNK ADATAI.....	82
AZ INTÉZMÉNY.....	82

BEVEZETÉS

Záhony, és az óvoda története

Záhony az ország legészakabb pontján fekszik. Záhonyt a Tisza, mint határfolyó választja el Ukrajnától, Szlovákiától és itt fordul, dél felé.

A település neve egy 1324-ből származó oklevélben tűnik fel először. E században keletkezett egyházi eredetű iratokban a Sztáray – kódex - ben található mint „villa Zahon”.

(Záhony etimológiailag szláv eredetű név, a „hony” képző mocsaras-lápos területet jelent.)

A Tisza árterületén fekvő települést (ma ez a terület Ukrajnához tartozik) a történelem során a folyó okozta bizonytalanság mellett a létét különböző földbirtokos rendszer is befolyásolta. (A középkorban Agócsi Péter a földesura majd a Homonnai Drugeth család ungvári uradalmához tartozott).

Az 1870 évi népszámlálásról készült okirat szerint Záhonyban 885 fő élt.

Az 1873-ban megépült Nyíregyháza – Kisvárd - Csap vasútvonal. A megépítése után kezdődött a település fejlődése, a lakosok számának növekedése, ami 1890-ben már meghaladta az 1000 főt.

Az emlékezések és feljegyzések szerint az 1900-as évek elején, a településen cukorgyár, fűrésztelep, malom működött.

Az ország trianoni megcsonkítása után a települést Ung vármegyétől Szabolcs vármegye tiszai járásához osztották be. (1923 évi XXXV. t.c.)

Ez az állapot uralta a települést a II. világháború befejezéséig, amikor az ősi záhonyi földterületek és a Tisza túloldalán fekvő Csap község a Szovjetunió része lett.

Záhony egyetlen szárazföldi vasúti összekötőpontként lett meghatározva. Ezt a vasút jelentette, melynek szolgálnia kellett az Orosz és az Európai vasút közötti nyomtávkülönbségből adódó áruszállítás folyamatosságát átrakással. 1946-ban megépült az első széles nyomtávú vasútvonal. A fellendülés a községnek lehetőséget adott a fejlődéshez.

Leltári adatok és emlékezések szerint a községben már 1938-ban működött állami kisdédóvó. A kisdédóvó egy családi házban 35 gyerekkel és egy óvónővel kezdte meg munkáját. (Révész Károly háza, ma Ady Endre út. 59.sz) Később az állandó helyét

elfoglalva költözött a mai Ady Endre út. 30 sz. alá (ahol ma a nyugdíjasok háza van) és lett az „anya óvoda”.

A kisdédóvó pedagógiai célzattal ellátás nélkül működött. Felszereltsége jó volt, 1945-ös adatok szerint pl: tulipános babaszobabútor, babatűzhely, hintaló, bőrlabda, képeskönyv stb. szerepelt a leltári adatokban.

Egyre fejlődő vasúti kereskedelem, a nagyarányú lakásépítések magával hozta a lakosság lélekszámának növekedését.

A gyermeklétszám növekedése a szülők munkavállalása miatt nagy lett az igény az óvoda bővítésére. A hatvanas évek közepén még egy csoportot és konyhát alakítottak ki az „anya óvodában”.

A vasút támogatásával megépült 1969-ben a MÁV óvoda.

Az „anya óvodában” megnyílt a lehetőség mindenkinek az óvodai nevelésben való részvételre. Az egyre növekvő demográfiai hullám sürgette az óvodai hálózat bővítését. 1984-ben adták át a községi „piros” óvodát, amelyben 17 szakképzett pedagógus és 20 technikai dolgozó közel 200 gyermek kezdte el az óvodai életet. A jól felkészült óvodai személyzetnek köszönhetően az óvoda komoly pedagógiai műhellyé fejlődött.

Az 1989. január 01-én várossá nyilvánított Záhony, akkor az ország legkisebb népességű városa lett.

Óvodánk gyermeklétszámának csökkenése a demográfiai hullámvölgyek idején csoportmegszűnéseket eredményezett.

Óvodánk 1999-ben a Hétszínvirág nevet vette fel.

Az óvodáskorúak létszámának folyamatos csökkenése mellett új igényként, szükségletként jelent meg városunk lakosságának részéről a három éven aluli gyermekek elhelyezésének igénye. 2007. szeptember-e óta intézményünkben egy, ill. 2008-tól két - három csoportos bölcsőde működik. a 2019/ 2020-as nevelési évben két bölcsődei csoportot működtettünk. A bölcsőde önálló szakmai vezetéssel, önálló szakmai programmal működik, természetesen szoros kapcsolatban, az óvodában folyó szakmai munkával.

”

GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekekép

Pedagógia programunk mottója: **Legfőbb érték a GYERMEK!**

Minden gyermek egy önálló, egyedi személyiség, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is. A 3 – 7 éves életkori szakasz a gyermek szocializációjának is fontos mérföldköve. A gyermek fejlődésének, személyiségének, alakulásának meghatározó időszaka az óvodai életszakasz, ezért fontos, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön minden gyermek, elfogadják, megismerjék személyiségét, s esetlegesen meglévő hátrányai csökkenjenek!

. Az óvodás gyermek gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, és a gyermeket körülvevő környezet minősége (személyi, tárgyi feltételek) nagymértékben befolyásolják.

Az óvodás gyermekek sajátos, életkoronként és egyénenként változó **testi – lelki** szükségleteit figyelembe vesszük.

Testi szükségletei: a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés.

Lelki szükségletei: a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet.

Óvodánk nem ad helyett semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvodások jellemzője a sokirányú érdeklődés a környező világ megismerésére. A gyermek alapvető tevékenysége a játék, mely sokoldalú tapasztalást biztosít számára. Nagy mozgásigénye kialakítása során fejlődik érzékelése, észlelése, akarat tulajdonsága, szociális képessége. Anyanyelvi kultúráját, beszédképességét fejlesztjük.

Óvodakép

Nevelőtestületünk az alapprogramra és a helyi sajátosságokra építve készítette el a **Hagyományörző és környezeti nevelés Óvodai Pedagógiai Programot.**

- A hagyományörző nevelési program elkötelezettséget vállal a

magyar óvodai nevelés időtálló értékeiért és hagyományaiért. Nevelőtestületünk felelősségteljesen vállalja az óvoda egyéni arculatának tovább formálását, saját teremtett hagyományainak éltetését.

Környezetünk sajátosságait figyelembe véve hangsúlyozzuk környezeti nevelésünk fontosságát értékeink megtartásában. Lehetőségeinkkel számolva dolgoztuk ki nevelésünk rendszerét.

Meggyőződésünk, hogy a 3 – 7 éves életkor érzelmileg és értelmileg fogékony időszak a gyermek életében, mely kiemelkedően fontos az Én tudat alakulása szempontjából. Kisgyermek korban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelm dús élmények erősen hatnak a felnövekvő egyén cselekedeteire.

A gyerek játéka,- ami örömet és boldogságérzetet ad, -jól ötvözhető a néphagyomány ápolással, természetóvással – szeretettel.

Hitünk fontos eleme az ünnepelni tudás képességének alakítása, szeretetteljes emberi magatartásra nevelés, a természetes és épített környezet szépségeinek felfedeztetése, és megóvására nevelés.

Nevelési koncepciónk legfőbb elemei: érzelm gazdag, sokoldalú óvodai fejlesztés, hagyományápolás, a család és a természet iránti tiszteletre nevelés. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően törekszünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására, annak segítésére.

CÉLJAINK, FELADATAINK

A programunk az „Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja” szellemében fogalmazza meg a nevelési céljait, és a feladatokat. Felülvizsgálata során eleget tesz a helyi nevelési programban a törvényi változások követésének.

A program célja:

- A gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a hagyományápolás és természetóvás, valamint a környezetvédelem gazdag eszközrendszerével.

- A gyermekek érzelmein át a családok bevonása a helyi nevelési program közös megvalósításába.
- Az óvodások életkoronként és egyénenként változó testi, érzelmi, értelmi és szociális szükségleteinek kielégítése, természetesen az eltérő fejlődési ütemek figyelembe vételével
- Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését
- A gyermekben a népi és óvodai hagyományok a természet iránti fogékonyság, tisztelet és szeretet alapozása, a környezettudatos magatartásának kialakulásának segítése
- Jártasságok, készségek, képességek fejlesztése közös tevékenységek által, melyek lehetővé teszik a gyermekek óvodai egészségnevelését és szocializációját.
- Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése
- Nemzetiségi integrált óvodai nevelés
- A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése, a többi gyermekkel. Az enyhe értelmi fogyatékosok, és autizmus spektrum zavarral küzdő gyerekek integrált nevelése.

ALAPELVÜNK

A gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsüléssel, bizalommal.

A gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása, személyiség fejlődésének segítése.

A gyermek személyiségéhez igazodó pedagógiai hatások alkalmazása.

Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- A gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkorról.
- A gyermeki készségek és képességek fejlesztéséről, alakításáról egy vidám, örömteli, szabad, játékos óvodai élet keretében.
- Megalapozzuk az iskolai beilleszkedéshez szükséges feltételeket.

- A gyermekek testi (óvó, védő), szociális és értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
- Sokszínű, közös tevékenységről, külön hangsúlyozva a játék szerepének fontosságát.
- A gyermekek egyéni képességhez igazodó műveltségterületekről, az emberi értékek közvetítéséről.
- Az óvodai nevelés során biztosítjuk a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi – tárgyi feltételeket, környezetet.
- Az egyéni, kiemelt gondozást, figyelmet igénylő, szociális hátrányokkal küzdő gyermekek esélyegyenlőségére külön figyelmet fordítunk.
- Az óvodás gyermek elsődleges színtere a család, az óvoda a családi nevelésre épít, kiegészítjük a családi nevelést.

Hagyományok a környezet és természetvédelemben:

Mindennapi környezetvédelmünk alapja, hogy nyitott szemmel járunk, s tudatosan ráirányítjuk a felnövekvő új nemzedék figyelmét a természet csodáira. Pozitív érzelmeket alakítunk. Helyi nevelési programunkban a közvetlen környezet adta lehetőségekre és erősségekre fókuszálva nyomon követjük az évszakok változásait, embertársaink életmódját természetes és épített környezetünkben. Megláttatjuk a szépet, jót, a védeni, óvni valót. Szót emelünk a károsított környezet ellen, megfogalmazzuk a gyermekek értelmi szintjén a tennivalókat. Képességeink szerint magunk is teszünk a szebb környezetért. /tisztaság, szelektív hulladékgyűjtés, növény és- állatgondozás stb./ A természetvédelem jeles napjain az ünnepnek megfelelő tartalommal játékosan dolgozzuk fel az: állatok, víz, Föld, környezetvédelem témaköröket. Minden évben június utolsó hetében erdei óvodát szervezünk Győröcskére, ahol az ártéri erdő növény- és állatvilágával ismerkedünk, közvetlen környezetben.

„A korai nevelés a legfontosabb, amit az ember gyermekként lát, az segíti egész életében, hogy a jó felé orientálódjék.”

(Brunsztik Teréz)

AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Alapfeladatunknak tekintjük a gyermek testi-lelki, értelmi szükségleteinek kielégítését, a képességek fejlesztését. A 3-7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek figyelembe vételével, a differenciált személyiségfejlesztést.

A program az alapprogramban megjelölt általános feladatokat következők szerint tagolja:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- a szocializáció biztosítása, segítése
- az anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az egészséges életmód kialakítása

Az óvodás korú gyermek testi fejlődésének elősegítése a programban kiemelt nevelési feladat.

A fejlődést befolyásoló fontosabb tényezők

- a biológiai érés sajátosságai
- vele született adottságok /öröklés/
- a környezet hatásai (természeti és társadalmi)

Az adottság lehetőség, mely a képességek kialakulásának alapja. Az érés és tanulás a pszichikum fejlődésének egymástól elválaszthatatlan összetevői.

A gyermek érésének alapja a családban megszerzett biztonságérzet, amely a bölcsődében, majd az óvodában szerzett, kialakított biztonságérzettel bővül. A kiegyensúlyozott gyerek, aki biztonságban érzi magát és a gondozás során testi szükségletei kielégítést nyernek, harmonikusan fejlődik.

Az egészséges életmódra nevelés célja és feladatai

- a gyermek gondozásának, mozgásigényének és testi szükségleteinek kielégítése során a gyermekben alapozódnak meg azok a készségek, szokások, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek
- a családok egészséges életvitelének, életmódbeli szokásainak alakítása, segítése
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet
- harmonikus és összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- városunk adta lehetőségének kihasználásával, a helyi uszoda igénybevétele a nagyobb korosztály számára, melynek elsődleges célja a vízhez való szoktatás, a vízben való mozgás örömeinek kelégítése és megszerettetése /alkalmanként/

A megvalósítás feladatai

1. Az egészséges óvodai környezet kialakítása
2. Egészségre nevelés, gondozás
3. Betegségek, az egészség kisebb eltéréseinek megelőzése, prevenciós, korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges óvodai környezet kialakítása

Az életmód a gyermek és a külső világ állandó egymásra hatásában formálódik fő vonalát a mindennapi cselekvések rendje alkotja. Ezen cselekvések, szokások zavartalan alakításához az óvoda megteremti azt a feltétel rendszert, amely gyermek testi és értelmi fejlődését szolgálja.

Cél: Az egészséges barátságos környezet kialakítása, amely lehetőséget nyújt a gyermek testi, - lelki szükségleteinek kielégítésére.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai:

- egészséges környezet biztosítása
- tisztálkodás, testápolás
- öltözködés
- táplálkozási szokások, étkezés
- mozgásfejlesztés, testedzés, vízhez szoktatás
- ebéd utáni pihenés

Cél: Az egészséges, barátságos és biztonságos környezet kialakítása, amely lehetőséget nyújt a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítésére.

Óvodánkban az egészséges életmód kialakításának színterei:

- - óvoda udvara :
  - csoportszoba
  - öltözők-mosdók
  - tornaterem
  - uszoda

Csoportszobák

Csoportszobáink tágasak, világosak, pasztellszínűek, ablakai biztosítják a természetes fény besugárzását, a nap folyamán.

A csoportszobák berendezési tárgyai gyermek léptékűek, esztétikusak könnyen tisztán tartható anyagból készültek.

Berendezését úgy alakítottuk ki, hogy derűt, nyugalmat árásszanak. . A különféle tevékenységekhez elegendő helyet biztosítunk (kézműveskedés, mozgásos játékok.....)

A gondozási folyamathoz szükséges helységek öltözők, mosdók.

Csoportonként külön mosdó és öltözőhelységek állnak a gyermekek rendelkezésére. Az öltözőben gyerekek váltó ruhája, cipője, (udvari és benti) mindennapi érkező ruhája jellel ellátott polcon, fogason és fiókban van elhelyezve. Az öltöző előtti előtérben kerül kifüggesztésre, a csoportok információs táblája.

Az együttnevelés érdekében fontos a folyamatos tájékoztatás az egészséges életmód szokásainak alakításairól, alakulásáról.

A mosdóban a gyerekek, jellel ellátott fésűjét, fogmosó felszerelését általuk könnyen elérhető helyre tesszük. A tiszta törölközőjüket a jelükkel ellátott fogasra akasztjuk. Körömkefe rendelkezésre áll. A WC –helyiségeket válaszfal és függöny határolja, tiszteletben tartva a gyermek személyiségi jogait.. Ügyelünk a tisztaságra, rendezettségre, a higiéniai előírások betartására.

Tornaterem

A tornaterem, világos, biztosítja a nagymozgással járó mozgások, játékok zavartalan kivitelezését. Az óvodáskorúak részére készített mozgásfejlesztő eszközök a tornaterem szertárában kapnak helyet. A szertár rendkívül felszerelt, bőséges és gazdag a mozgásfejlesztő játékokban, eszközökben. Fontos a padló csúszásmentessége, mindennapi fertőtlenítése, az ablaküvegek, világítótestek ráccsal ellátott védelme, a fűtőtestek burkolattal való takarása. A gyermekbalesetek ellátására vonatkozó szabályozást az SZMSZ tartalmazza.

Az óvoda udvara

Elsődlegesen a gyermek természetes mozgásigényének kielégítését szolgáló terek, berendezések, játékeszközök alkotják. A játszóterületek eszközeit, igyekszünk folyamatosan bővíteni, korszerűsíteni.

Az udvar változatos felületű füves, kavicsos, bitumenes, térburkolat, eséscsillapító gumi burkolatú terasz. A napos és árnyas részek megfelelő arányban váltakoznak.

A homokozás a gyerek udvari tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék, a homokozás, a sarazás a gyermek elemi, ősi szükséglete. A gyermek egészségének védelmében fontos a homok évenkénti cseréje, valamint rendszeres locsolása, lazítása. Lehetőségek szerint a homokozók védő háló lefedésével biztosítjuk.

A természetes mozgások gyakorlására nagy tágas füves tér áll a gyerekek rendelkezésére, illetve minden csoportnak saját játszó udvara van. Ezeken a területeken kerülnek elhelyezésre a mászóakák, forgók, ill. más gyermekjátékok, virágos kertek. Elhelyezésükkor figyelni kell arra, hogy elegendő tér maradjon biztonságos mozgásokra. Törekszünk az udvari játékok fokozott biztonságvédelmével kapcsolatos törvényi előírások betartására a gyermekbalesetek elkerülése érdekében. Az udvarunk folyamatos bővítés és fejlesztés alatt áll, jelenleg is.

Az udvari vizes blokk, ivó kutak- kialakítása nagyon fontos a gyerekek számára.

Az ivókút használata megkívánja az egészség megóvó, higiénikus szokások alakítását. Ennek hiányában más, az egészségügyi előírásoknak megfelelő módon kell lehetővé tenni a gyermekek számára vízszükségletük kielégítését!

Összegzés

Azonos szemléletmód szabályozza, határozza meg az óvoda helyiségeinek, udvarának berendezését felszereltségét.

Kialakításában a nevelőtestület egyetértése a szülők véleménye és aktív közreműködése jelentős szerepet játszik.

Nagyon fontos az óvodai környezetben az összhang, a harmónia megteremtése, amely feltétele a mindennapi nyugodt ittlétnek.

Feltétele azonban annak is, hogy tükrözze az óvoda sajátos arculatát, az önmaga teremtetett és népi hagyományörzésből fakadó sajátosságokat.

Az egészséges élettér így szolgálja a program célkitűzésének megvalósítását, benne a gyerekek egészséges testi fejlődésének elősegítését.

Az egészséges életmódra nevelés célja:

- A gyermekek testi fejlődésének elősegítése: A gyermekek életkorát és egyéni szokásait figyelembe véve a megfelelő óvodai életritmus kialakításával.
- Az egészséges életvitel igényének alakítása, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai

Egészségre nevelés, gondozás

- egészséges környezet biztosítása
- tisztálkodás, testápolás
- öltözködés
- táplálkozási szokások, étkezés
- mozgásfejlesztés, testedzés, vízhez szoktatás
- ebéd utáni pihenés

A gyerek testi szükségletének kielégítése során a szokások alakításához nélkülözhetetlen a felnőtt gondoskodó, simogató szeretete. Az érzelmi biztonság segíti át az önmagát próbálgató gyereket az önkiszolgálás bonyolult rendszerén.

Célunk: Az egészséges gondozáshoz szükséges készségek megalapozása.

A helyes életritmus kialakítható/ fenntartható a folyamatossággal, rendszerességgel, amelyet a napirend rugalmassága és kötetlensége jellemez. A folyamatos játéktevékenységekben kb. azonos időpontban és intervallumban ismétlődnek: az étkezések, a mindennapos testnevelés, a mese, levegőzés, séta, az udvari játék és a pihenés.

A folyamatos, de rugalmas napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását. Benne legtöbb időt a gyermek legfőbb tevékenysége, a játék kapja. A napi gondozás és egyéb teendők – a játék folyamatának csupán csak felfüggesztését jelenthetik. Az egyes csoportokhoz igazodó, saját napirendjüket a csoportvezető óvónők készítik el.

A gyermek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás, a gyerek egyéni ízlésének megismerése, formálása, tiszteletben tartása.

Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg az életkornak megfelelően. Fontos az esztétikus terítés és a kultúrált étkezési szokások kialakítása, betartása. Intézményünkben az étkezések időpontja csoportonként közel azonos időben zajlik a napirend ütemezése szerint.

Fontos a folyamatos nyers zöldség, gyümölcsfogyasztás, a rágás fontosságára való tekintettel.

A testápolás biztosítja, szolgálja a gyerek tisztaság igényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Az önkiszolgáláshoz szükséges készségek elsajátítását a felnőtt és gyermek közötti meghitt kapcsolat segíti. Testápolási szokások kialakulásának folyamatában is döntő szerepe van utánpótlásnak, az óvónő modell értékének. A gyermekek segítségével szolgálnak a mosdókban elhelyezett piktogramok, amelyek megmutatják a megfelelő, helyes sorrendet a higiéniai szokások kialakításánál. A felnőtt állandó segítőkész jelenlétén kívül, a szükséges, alapvető eszközök biztosítása elengedhetetlen.

Az öltözködés a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, miközben a gyermeki ízlésvilágot, önállóságot is formálja. A gyerek ruházata az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel- és levehető legyen. Egészségügyi szempontból szükséges a gyerekek benti játszóruha és a bokáját fogó váltó cipő, a tornához megfelelő ruházat, kirándulásokhoz kényelmes szabadidő ruha, külön tornaszakban, jellel ellátva.

A mozgás természetes belső igényből fakad, és mindaz élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, örömmel, jókedvűen végez. A gyerekek mozgásigénye, szükséglete egyénileg eltérő. Ennek megfelelő kielégítését a változatos tevékenységek szolgálják a csoportszobában, a tornateremben, és az udvaron egyaránt. A rendszeres mozgás által a gyerek ellenálló képessége fokozódik, szervezete megfelelő módon alkalmazkodik az évszakok változásaihoz, egyre edzettebbé válik.

A jó levegő, napfény, víz, mind a gyermek edzését segíti elő.

A pihenés, az alvás az óvodás gyerek egyéni alvásigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata. A csoportszoba levegőjének cseréje és a külső zavaró ingerek megszüntetése a nyugalom elengedhetetlen feltétele a pihenésnek.

Az óvónő a folyamatban:

A gyermek testi fejlesztése, gondozása érdekében fontos, hogy az óvónő ismerje a gyermek, otthoni életritmusát, étkezési, öltözködési, testápolási és egyéb egészségügyi szokásait. Csak ezek ismeretében, és a családdal való együttműködéssel tudja egyénileg segíteni, fejleszteni a szükséges készségek, szokások kialakítását. Az óvónő minden esetben mint a gyerek számára, aki öltözködésével, megjelenésével, segítségnyújtásával is alakíthatja a gyerek ízlés és szokás rendszerét.

Összegzés:

Az egészségre nevelés, gondozás folyamatában elsődleges a prevenció és az egyéni adottságokat figyelembevevő testi fejlesztés. Az óvónő és a családok együttműködése a gyerek testi szükségleteinek kielégítésére és az ellenálló képesség fejlesztésére is irányul. Az egészséges gyerek a biztonságos, derűs környezetben jól működő életfunkciókkal rendelkezik: vidám, érdeklődő, aktív, barátkozó.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI

3 – 4 éves korban

Testápolás

A gyerekek kis segítséggel, szappannal kezét, arcot mosnak anélkül, hogy a mosdóvizet szétfröcskölnék. A szappant használat után a helyére teszik. Segítséggel használják a körömkefét. Ruhájuk ujját kis segítséggel felhúzzák, mosdás után megigazítják. Használják jellel ellátott törülközőjüket, kis segítséggel szárazra törlik kezüket, arcukat. Használat után törülközőjüket a helyére teszik.

WC-használat után megpróbálják használni a WC-papírt. A WC-t lehúzzák. Ismerkednek a zsebkendő használatával. Szájukat ebéd után kiöblítik, fogat mosnak.

Ha rövid a hajuk, segítséggel megfésülik. A hajkefét és is használják. A fésűt, a kefét visszateszik a helyére.

Önkiszolgálás

A gyerekek felnőtt segítségével ismerkedik az egyes használati tárgyak alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok sorrendjével. A tányérokat önállóan kiválasztják, megfogják s ízlésesen elhelyezik.

Étkezés

Az étkezéskor a tányérokkal, evőeszközökkel önállóan kiszolgálják magukat. Étkezés után visszaviszik az eszközöket a helyükre. Enni, inni kérnek.

Az evőeszközöket, kanalat, villát, szalvétát megfelelően használják. Az elhasznált papírszalvétát a szokott helyre teszik, kidobják.

Öltözködés

Ruhájukat segítséggel ki- és begombolják, önállóan leveszik és segítséggel felveszik. Cipőjüket le- és felhúzzák, jó cipőfűzővel segítséggel ki- és befűzik. A sál, a kötény, a szalag, egyszerű kötésével próbálkoznak. Saját holmijukra vigyáznak.

Környezet rendben tartása

A különféle eszközöket, a székeket önállóan elveszik, és használat után a helyükre teszik.

4 – 5 éves korban

Testápolás

Önállóan tisztálkodnak. Segítség és felszólítás nélkül (időnként ellenőrzéssel) kezet mosnak WC-használat után, étkezés előtt, a kezüket szennyező tevékenység után. Körömkefét használnak. Kezüket szárazra törlik, használat után törülközőjüket felszólítás nélkül a helyére teszik. Ruhájuk ujját fel- és letűrik.

Ha rövid a hajuk, fésülködnek. A fésűt a helyére teszik.

Önállóan mossák a fogukat. A fogápoló szereket tisztán tartják, a helyére teszik.

Használják a zsebkendőjüket, fújják az orrukat. Köhögéskor, tüsszentéskor a zsebkendőt szájuk elé tartják.

Önkiszolgálás

Az önkiszolgálás készségei gyakorlás útján megszilárdulnak. Az önálló munkavégzés szokásai kialakulnak.

Étkezés

Segítséggel töltenek a kancsóból. A kanalat, a villát megfelelően használják. Csukott szájjal rágnak, tisztán étkeznek. A szalvétát felszólítás nélkül használják. Étkezés közben ügyelnek az asztal és a környezet rendjére. Az asztal mellett természetes testtartással ülnek.

Öltözködés

Kis segítséggel le-és felveszik felsőruhájukat. Próbálkoznak fehérneműik le- és felvételével. Ki- és begombolják a hozzáférhető helyen lévő gombokat, bekötik a szalagokat. Cipőjüket befűzik és megkötik.

Környezet rendben tartásba

Holmijukat rendben a megfelelő helyre teszik. Ügyelnek saját holmijuk tisztaságára. Játékaikat, foglalkozási eszközeiket rendben tartják. Segítséggel összehajtják takarójukat. Rendet tartanak maguk körül.

A lábtörlőt használják.

Az ajtókat önállóan nyitják és csendesen csukják.

5 – 6 – 7 éves korban

Testápolás

Önállóan mosakodnak, törülköznek; figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják a körmüket. Ruhájuk ujját fel- és letűrik, begombolják, kikapcsolják.

Használják a WC-t. Vigyáznak a WC, a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.

Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.

Hajukat rendben tartják.

Zsebkendőjüket használják, helyesen fűjják az orrukat. Tüsszentéskor, köhögéskor a zsebkendőt szájuk elé tartják.

Önkiszolgálás

Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.

Az épületbe belépve a sár, szennyeződés felfogó szőnyeget megfelelően használják.

Segítenek az ágyak berakásában, a foglalkoztató átrendezésében.

Önállóan tevékenykednek, észreveszik elvégezhető feladataikat, és segítséget nyújtanak társaiknak, valamint a felnőtteknek. Az iskolába lépés előtt a gyerekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.

Étkezés

Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket. (kanalat, villát, kést). Önállóan öntenek a kancsóból.

Szívesen kóstolnak meg új ízeket. Ismerik a fogyasztott ételek nevét.

Öltözködés

Önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik. Ruhaneműjükkel gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Ha fáznak vagy melegük van, segítenek magukon.

A környezet rendben tartása

Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Igénylik az esztétikus rendet a polcaikon, ruhadarabjaikat segítség nélkül megismerik. Az ajtókat csendesen nyitják, csukják, az eszközökkel óvatosan bánnak. Észreveszik, ha valami hiányzik vagy rendetlen, a rendetlenséget megszüntetik.

A különleges járványügyi helyzet fennállásakor, az egészséges életmód színtereiben szorosabb, szigorúbb szabályi változások az irányadók, melyek az intézmény – kifejezetten erre az esetre szolgáló- Intézkedési Tervében kerültek rögzítésre.

ÉRZELMI NEVELÉS

Az érzelmi, az erkölcsi és az érték orientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy
  - a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék;

- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
  - az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
  - az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfenntartásának, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
  3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
  4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
  5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelmi nevelés célja:

- a gyermek biztonságérzetének megalapozása
- önkifejező, önértékelítő törekvésének támogatása
- a szocializálódás elősegítése
- az aktív érzékenység megalapozása az emberi és természeti környezet hatásaira
- a hagyományörzés és a természet szeretet, természet óvás motiváló hatásának folyamatos felszínen tartása, kezelése

Az óvónő szerepe a folyamatban:

A családi háttér, lehetőségek ismeretében igyekszik megismerni, megérteni a gyermek érzelmi megnyilvánulásait. Alkalmat és lehetőséget teremt a gyermek pozitív érzelmeinek kialakulására.

- a testi szükségletek kielégítésével
- derűs biztonságos környezet létrehozásával
- a megerősítő, elfogadó magatartásával
- nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére

Az óvónő a kisgyermek természetes igényét, a gondoskodás vágyát, a szabadság vágyát, a neki megfelelő viselkedéssel és kiegyensúlyozott életmód biztosításával elégíti ki. Tudja, hogy a gyermek akkor fejlődik, ha szeretve érzi magát, mert elfogadjuk olyannak, amilyen. Fontos az állandó, megbízható személyes kapcsolat.

Az óvónő tudja és átérzi, hogy az óvónő – gyermek, gyermek-dajka, és a gyerek – gyerek kapcsolatát, viszonyát az együttes tevékenységek élményei határozzák meg, pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Ennek tudatában alakítja a gyerek és saját erkölcsi érzelmeit: szeretet, barátság, tisztelet

Erkölcsi tulajdonságait: tettekézség, együttérzés, bátorság

Intellektuális érzelmeit: kíváncsiság, rácsodálkozás, felfedezés, siker

Esztétikai érzelmeit, harmonikus környezet, népművészeti alkotások, nyújtotta élményekre építve.

A tevékenység, a megismerés öröme gazdagítja a gyermek érzelmeit, ezáltal állandóan aktivitásra készíti. A világ jelenségeihez, a társakhoz és önmagához való viszony kapcsolatrendszerében a gyermek megtanulja érzelmeinek kifejezését kezelését.

Erkölcsi érzelmei, tulajdonságai alakulnak, értékrendszere megalapozódik.

Az érzelmi élete kiegyensúlyozottá válik, amely alapul szolgál testi, értelmi, szocializációs fejlesztéséhez, fejlődéséhez.

Mindez az óvoda és a családok együttműködésében és kölcsönhatásában valósulhat meg. A közös nevelési koncepcióban.

Összegzés.

A hagyományörző szemléletű nevelés, az óvodás korú gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz. A program összetett tevékenységből fakadó motivációk, az érdekes, változatos élmények a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat

idéznek elő. A megismerési folyamatot is érzelmek kísérik. Az érzelmek jelzik a gyermeket ért hatások mikéntjét, és egyben a további értelmi aktivitásának motiváló erejévé válhat. Az érzelmeket és azok kifejezését a gyermek, utánzás útján tanulja meg érteni, kezelni és kifejezni. Ezért a gyermek környezetében élők és őt nevelők felelőssége, példaértékű magatartása meghatározó.

A szocializáció biztosítása

Az óvónő „ölelő szeretete” átsegíti a gyereket a kapcsolatfelvétel nehézségein a gyermekben, létrejön a biztonságérzet, mely a további szocializálódásának alapja. A kölcsönös empátia, tisztelet, az elfogadás fontos elemei a szocializációnak.

Célja, feladatai:

- az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek által alakulnak a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarati tulajdonságok, megalapozza a gyermek szokás és normarendszerét.
- a „kiegyensúlyozott, boldog gyermekkor – állapotának” biztosítása.
- a másokhoz való pozitív viszonyulás, az empátikus készség és az elfogadás erősítés

A szocializálódás alakulásának színterei:

- a beszoktatás időszaka
- az együttlét a mindennapokban
- az óvodai ünnepnapok, jeles napok

A beszoktatás

Az óvoda kezdés első benyomásai „életre szóló” élményeket adnak, meghatározzák a gyermeknek, a szülőknek egyaránt az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét.

A beszoktatás célja, hogy a gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.

Alakuljon a szülő biztonságérzete továbbá, hogy gyermekét jó helyen, jó kezekben, szeretetteljes légkörben hagyta, s kész megtenni mindent azért az együttműködésért,

melyben harmonikus fejlődését biztosítva látja. Bizalmi légkör alakuljon ki az intézmény, a pedagógus és a szülő között.

Az óvónő a folyamatban

Igény szerint, a gyermek óvodába lépése előtt otthonában történő meglátogatásával igyekszik kapcsolatot teremteni a családdal, az óvodába kerülő gyermekkel. Biztosítja a szülőt arról, hogy számít a segítségére és a gyereke beszoktatásában partnerek lesznek. Óvodánk a folyamatos és lépcsőzetes beszoktatás gyakorlatát követve a gyermek egyéni igényének megfelelő időt biztosít az új körülmények elfogadására. Az óvónő a szülő számára rendszeresen beszámol a gyermek fejlődéséről, tanácsot ad legjobb tudása szerint az esetleges problémák megoldására.

Fokozott figyelemmel és tapintattal kezeli az egyéni, sajátos nevelési igényt mutató óvodai csoportba érkező gyermekeket. Ezen esetekben a pedagógus kezdeményezi a családlátogatást. Elősegíti a „különbözőségeket” elfogadását, a többi gyermek szeretetteljes közeledését az érkező iránt. Törekszik az integrált nevelés mind tökéletesebb megvalósítására egyéni szaktudása,/szükség és lehetőség szerint /szakember bevonásával. Kiküszöböli a hátrányos megkülönböztetés minden formáját gyermek és felnőtt részéről egyaránt.

A nevelési év elején és közben érkező társak fogadására, elfogadására, befogadására az óvónő ráhangolja a már csoportban lévő gyerekeket. A már járó gyerekek biztonságérzetük tudatában várják, és nyílt odafordulással segítsék az oda érkezőt.

Az óvodába lépéshez barátságos, melegséget sugalló környezetet alakít ki.

Lehetőséget biztosít a gyermek igénye szerint a beszoktatást könnyítő, otthoni idéző játék vagy egyéb eszközök óvodába vitelére. Az otthonról hozott játékokért, értéktárgyakért az óvoda felelősséget nem vállal.

A beszoktatás kezdeti időszakában mindkét óvónő egész nap a csoporttal tartózkodik, szeretetteljes magatartással az „átállás” nehéz folyamatát könnyítik.

A beszoktatási időszak családdal való együttnevelés első, kiinduló pontja.

Fontos a szülők megfelelő tájékoztatása az intézményről a későbbi együttműködő kapcsolat alakításához. Hangsúlyozzuk a család elsődlegességét a gyermek nevelésének kötelezettségében, s a család egyéb köteletségét a gyermek jogainak érvényre juttatásában. Kiemeljük, hogy a gyermek érdeke a törvény szerint mindenek előtt való.

A különleges járványügyi helyzet fennállásakor, a beszoktatás változtatásairól, eljárásrendjéről az intézmény erre az esetre készített Intézkedési Terv útmutatói mérvadóak.

Együttlét a mindennapokban

Az óvodába lépéskor a gyermekek egy újfajta szokás és szabályrendszerrel ismerkednek meg.

A közös élményeken alapuló, a tevékenységek állandó körforgása, a megerősítő szeretet, meghatározó szerepet játszik a gyermeki személyiség fejlődésében és egyben segíti a gyermek **erkölcsi tulajdonságainak** fejlődését, mint pl.: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, önfegyelem, kitartás.

A játékban és a mindennapi tevékenységekben alakulnak azok a szocializálódást segítő magatartások, melyek a közösségi élet fontos elemei.

A gyermekek a különböző játéktevékenység során kielégítheti természetes társas szükségleteit, ismerkedik társaival, az őt körülvevő szűkebb-tágabb környezettel, mindeközben annak elfogadására, megértésére neveljük őket, hogy az emberek különböznek egymástól.

A beszoktatás időszakában szerzett pozitív érzelmi benyomások segítik a gyermeket a szociális tanulás folyamatában.

A gyerek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja kommunikációs fejlettsége. Az egymás mellett játszástól az együtt játszásig a tevékenykedés során tapasztalatokat szerez, viselkedést tanul, gyakorol, alakul szociális készsége. Ezek során megtanulja értékelni saját és mások cselekedeteit, a viselkedést megerősítő jelzések segítik, hogy megtalálja önmagát és helyét a csoportban. A pozitív értékelés megerősíti a helyes magatartást, elősegíti az óvónői elvárások belsővé válását, mely így a további viselkedés motívumaiban szerepet kap. A jutalmazás sokféle módjában ismerje el az óvónő a gyermek erőfeszítését, önmagához mért fejlődését! Minden gyermekben meg kell találni a jót, pozitívumokat, azt, ami a fejlődését előre mutatva segítőleg hat.

Az óvónő igyekezzék a gyermek magatartásának helyes kezelési módját megbeszélni a családdal, igyekezzon elérni, hogy azonos értékrend alakuljon a családi és intézményes együttnevelésben! /Modern pedagógia/ Az óvónő köteles a gyermekkel kapcsolatos

minden információt diszkréten és szakmai titokként kezelni, az adatvédelmi szabályokat betartani.

Az óvónő a folyamatban:

A beszoktatás időszakban megteremtett bensőséges kapcsolatokat a mindennapok tevékenység formáiban tovább erősíti.

Lehetőséget nyújt arra, hogy a gyerek gyakorolja azokat a viselkedési udvariassági formulákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek. A közös élményekkel az összetartozás élményét erősíti. A csoportban kialakult biztonságot nyújtó szokásrenddel segít elfogadtatni a gyerekekkel csoport viselkedési szabályait.

A közösségi nevelés alapvető módszerei:

Egyéni bánásmód a közösségi nevelésben

A gyermekek fejlődési tempója, élet- és nevelési körülményei eltérőek. Különböznek egymástól testi, idegrendszeri sajátosságaikban, tapasztalataikban, értelmi képességeikben, nyelvi kifejezőkészségük, társas magatartásuk, érzelmeik, érdeklődésük, aktivitásuk terén.

Az egyéni bánásmód biztosítja, hogy a gyermekek a rájuk jellemző sajátos vonásoknak megfelelően fejlődjenek, váljanak a közösség teljes értékű tagjává.

Az óvónő igyekezzék szavaival, tetteivel kifejezni, hogy a gyermekek közötti egyéni különbségek, az eltérő fejlettségi szint, teljesítménykülönbség természetes jelenség. Törekedjen annak megteremtésére nevelése során, hogy a gyermekek elfogadják, és tiszteljék a különbözőségekkel rendelkezőket. A hátrányos megkülönböztetés semmilyen formáját nem alkalmazhatja a gyermek ellen. (neme, bőre színe, nemzetiségi, vagy világnézeti hovatartozása, fejlettsége, stb.)

A gyermek hátrányos megkülönböztetésének minősül minden olyan közvetlen, vagy közvetett különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, melynek célja az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályoztatása, továbbá a gyermek zaklatása.

Segítse elő, hogy minden gyermek tűnjön ki a rá jellemző pozitívumaiban. Az egyéni bánásmód elvét az óvodai élet valamennyi területén minden gyermekre vonatkoztatva érvényesítse az óvónő./ társas-érzelmi sajátosságok, értelmi fejlesztés egyéni különbségei, érzelmek, gondolkodás és beszédképesség eltérései/

Az integrált, differenciált fejlesztés módszerei:

- A gyermek életkori és egyéni jellemzőinek alapos ismerete, körültekintő elemzése
- Humánus, gyermekcentrikus, szeretetteljes közeledés a gyermek személye felé.
- A társak formálása az elfogadás, befogadás fejlesztés irányába.
- A gyermek érzelmi-motivációs tartalékainak, ambíciójának mozgósítása.
- Önbizalom fejlesztése, kudarcélmény feldolgozásának segítése.

1.A fejlődésben lemaradást mutató, lassan fejlődő gyermek fejlesztése:

Az elmaradást mutató terület feltérképezése után egyéni, fejlesztés, hiánypótlás, az új ismeretek megerősítése és rögzítése, rendszerbe illesztése.

Felzárkóztatás

Szeretetteljes, a gyermek fejlődésébe vetett hittel való egyéni bánásmód.

2. Kiemelkedő képességű gyermekek tehetséggondozása:

A kiemelkedő képességek feltárása, fejlesztésének tervezése az alábbi célok szerint:

- Fejlesszük a tehetséges gyermek „erős” oldalát!(differenciált feladatokkal: emlékezet, fantázia, logikus gondolkodás stb. területek)
- Erősítsük a gyermek tehetségével összefüggő „gyenge” területeket! (melyek a tehetség fejlődését nehezítik)
- A tehetségek kibontakozását segítő óvodai légkört alakítsunk!

3. Hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

(Gyermek-és ifjúságvédelem az óvodában)

Kiemelt figyelmet fordítson az óvónő azokra a gyermekekre, akik fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi, szociokulturális hátrányok gátolják! A halmozottan hátrányos helyzet, veszélyeztető körülményt teremtet.

Tartsa szem előtt, hogy óvodás korban a hátrányok mindenek előtt a gyermek érzelmeit befolyásolják negatív irányba. (a szeretet, a gondoskodás hiánya, durva, elhárító bánásmód, elhanyagoló nevelés) Legtöbbször a gyermek magatartásában, játékában és mindennapi teljesítményében jelentkező negatív hatás.

Az óvodai gyermekvédelmi munka irányítása az intézményvezető jogköre. Ha az óvoda a gyermekeket, veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem képes megszüntetni, segítséget kér a Gyermekjóléti Szolgálattól.

Ezen túl megbízott gyermekvédelmi felelős tevékenykedik együttműködve az óvónőkkel és az óvoda valamennyi dolgozójával.

Az óvoda házirendje tartalmazza azokat a védő, óvó előírásokat, melyeket a gyermekeknek, szülőknek és dolgozóknak be kell tartani az intézményben tartózkodás ideje alatt.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- A gyermekcsoportokat felkeresve tájékozódik arról, hogy van -e az adott óvodai csoportban hátrányos vagy veszélyeztetett gyermek.
- A szülők, pedagógusok jelzése, s a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett gyermekeknél – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismeri /az óvónőkkel / a gyermek környezetét.
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb, pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot. Felkérésükre részt vesz az esetmegbeszéléseken.
- A gyermek anyagi veszélyeztetése esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás igénylését kezdeményezi.
- Az óvodában jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő központ, Pedagógiai Szakszolgálatok, drogambulancia, gyermekek átmeneti otthona, anyaoththon) címét, telefonszámát.
- Gyermekvédelmi dokumentációk vezetése

A gyermekvédelmi munka áthatja az óvodai nevelés egészét, a következő alapelvek érvényesülésével:

- a gyermeki személyiséget tisztelet övezi
- a gyermeki személyiséget elfogadás övezi
- a gyermeki személyiséget szeretet övezi
- a gyermek személyiségét megbecsülés övezi
- a gyermek érdeke mindenek előtt való.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI

3 – 4 éves korban

Megköszönik, ha kapnak valamit, visszaköszönnek.

A kívánt játékszert többnyire elkérik egymástól, átadják, ha tőlük kéri, megvárják, amíg megkapják.

Óvatosan bánnak a játékszerekkel és más használati tárgyakkal. Vigyáznak egymás holmijára.

Társaikat nyugodtan hagyják játszani, énekelgetni, rajzolgatni.

Kezdenek segíteni egymásnak.

Az egy asztalnál ülők észreveszik, ha valaki hiányzik közülük, az óvónő kezdeményezésére megnevezik. Az óvónővel együtt köszöntik, ha visszatér.

Étkezésnél csendesen beszélgetnek. A kultúrált étkezés szokásait betartják.

Szívesen járnak óvodába.

Szívesen játszanak együtt.

Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak egymásra.

Kezdenek kialakulni az együtt játszó párok, kis csoportok.

Ha erre szükség van, bizalommal fordulnak az óvónőhöz, segítséget kérnek tőle.

Kezdenek eligazodni csoportjuk életében, napirendjében.

4 – 5 éves korban

A gyerekek a korábban kialakult szokásokat önállóan alkalmazzák.

Köszönnek az óvónőnek, a dajkának és azoknak a társaiknak, akikkel játszani kezdenek vagy akiktől elválnak.

Segítik egymást öltözés, étkezés, séta közben.

Az egy asztalnál ülők észreveszik, hogy kik a hiányzók és köszöntik őket, ha visszatérnek.

A leejtett tárgyat felemelik. Észreveszik a rendetlenséget, és az óvónő irányításával aktívan részt vesznek megszüntetésében.

A csoportba lépő vendéget hellyel kínálják.

A foglalkozáson jelzik, ha közölni valójuk van. Megvárják, amíg társuk befejezi mondanivalóját.

Jól érzik magukat az óvodában. Keresik a közös tevékenység lehetőségeit.

Tudatosodik bennük, hogy összetartozó csoportot alkotnak.

Az óvónő vezetésével kapcsolatos alakítanak ki az óvoda többi csoportjába járó gyerekekkel.

Elfogadják – elsősorban érzelmi alapon – az óvónő kérését, útmutatását.

Bizalommal fordulnak az óvónőhöz és társaikhoz, ha valamit közölni akarnak vagy segítségre van szükségük.

Kialakul néhány gyerek iránti tartósabb rokonszenvük.

Együtt éreznek társaikkal. Türelmesek egymással.

Nem árulkodnak. Sérelmeiket, konfliktusaikat igyekeznek az óvónő segítségével feloldani.

Tevékenységeikben egyre önállóbbak.

5 – 6 – 7 éves korban

Az eddig kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak, amelyeknek természetes módon tesznek eleget.

A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.

Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.

Észreveszik, hogy kinek, miben van szüksége segítségre.

Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt. Ha tudják, közlik a hiányzás okát.

Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.

Önként vagy az óvónő kérésére bekapcsolódnak a foglalkozásba. Foglalkozás közben figyelnek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatot.

Nyugodtan ülnek, az óvónő kérdéseire érthetően, a helyzetnek megfelelően állva vagy ülve válaszolnak.

Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.

Ébredszik bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.

Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés. Természetes szükségletté válik a közös tevékenység. Képesek „tájékozódni” a közösségben.

Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt. Felismerik, mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe. Érdekli őket társaik mondanivalója, munkája.

Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.

Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.

Bíznak önmagukban és társaikban.

Az óvodai közösség életét zavaró megnyilvánulást tapasztalva kísérletet tesznek a megoldásra.

Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását. Felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság).

Adott tevékenység (játék, tanulás, munka) által megkívánt magatartási formát önként vállalják.

Az óvónő vagy társaik kérésére és saját kezdeményezésükre a közösség számára hasznos feladatot végeznek. Tudatosodik bennük, hogy ezt a csoport érdekében végzik.

A megkezdett munkát felszólítás nélkül befejezik.

Felelősséget éreznek a vállalt feladatért, amelyet akkor is elvégeznek, ha nehézséget jelent, vagy érdeklődésüket már nem köti le.

Spontán alakuló vagy az óvónő által létrehozott kiscsoportban (mikro-csoportban) képesek együttműködni a feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.

Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre – számukra belátható okból – szükség van.

Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak. Választanak és döntenek ismert helyzetekben. Igazat mondanak.

Alakul a csoport közhangulata, közvéleménye.

ÓVODAI ÜNNEPNAPOK, JELES NAPOK

A program tartalmából fakad, hogy a hagyomány őrzés erősíti az óvodai élet élményeit. Egy – egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg, az ünnepre hangoló örömteli tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére, érzelmeire maradandó hatást gyakorol.

A hétköznaphoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei

Óvodánkban hagyomány a gyerekek születés és névnapjának megünneplése, köszöntése. Óvodánk szokásrendjének megfelelően az egészséges életmódra nevelés tükrében az ünnepelt gyümölcssel, süteménnyel, üdítővel kínálja társait. Törekszünk a célkitűzés elfogadtatására és együttes megvalósítására a szülőkkel.

Az időről-időre visszatérő, sajátos keretek között zajló óvodai ünnepek erősítik a hagyományokat, fokozzák a gyermek közösséghez tartozását.

A gyerekek számára fontos ünnep az édesanyák ünnepnapja. Az anya köszöntésére a gyermek érzelem teli aktivitással készül. Az ünnepre való készülődést a közös ajándékkészítés teszi teljesebbé. Az ünnepelés módjának, formájának, időpontjának megválasztása csoportja ismeretében a helyi program irányelveinek tükrében az óvónők pedagógiai szabadsága.

Az óvodában megjelenő felnőttek világához kapcsolódó ünnepek a gyermekben érzelmi benyomásokat keltenek. Az ünnep értelmét a később szerzett ismeretek világítják meg. (Március 15., Március 8., Augusztus 20.)

Közelebb hozzák a szűkebb és tágabb környezet eseményeit, alakítják érzelmi, életkorának megfelelő szintű szülőföldhöz való kötődés alapjait.

Fontos, hogy az együttnevelés szellemében partnerként osztozzunk a gyermeki örömeiben az ünnepi eseményeken. Nyílt napok szervezése kapcsán betekintést, együttes szervezést, együttünneplést kezdeményezünk. /Télapóvárás, karácsonyi gyertyagyújtás, farsang, gyermeknap, anyák napja/

Jeles napok, ünnepnapok

- népszokásörző jeles napok

- természetóvó jeles napok
- óvoda saját jeles napjai

A népszokást őrző jeles napok cselekményeit meghatározott rituálék szabályozzák. Nagyon fontos, hogy az óvónő ebből mennyit vesz át, amivel a gyermek érzelmein át a közösséghez tartozás élettérzését kívánja alapozni. Ebben a folyamatban a lényeg, hogy mindennek eljön az ideje, amire minden évben ugyanakkor, és ugyan úgy illik készülni. Az újra átélés vágya motivál, cselekvésre késztet, a nagyobbak már a készülődés során felidéznek emlékeiket, tudják, mire készülnek. Az évről évre visszatérő hagyományok biztonságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyermek életében, erősödik a valahova tartozás érzése. (szüret, Márton –nap, Téliapóvárás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösöd, Gyermeknap,)

A természetóvó jeles napok. A gyermek érzelmein át, ismerkedik az élővilággal. A madarak, a fák, a föld számára „társak” a velük együtt való tevékenységekben. A természetes és folyamatos gondozáson túl fontos az „ünneplésük” pl: az állatok világnapja , a víz világnapja, a föld világnapja, stb.

Az óvoda saját jeles napjai lehetőséget adnak arra, hogy sajátos arculatukat a csoportok kifejezhessék, bemutathassák.

- Népmese napja
- Ősz kincsei kiállítás
- Karácsonyi gyertyagyújtás
- A farsang, óvónők mesejátéka
- Évszakonkénti sport nap, vizes, jeges nap
- Gyermeknap
- Nagycsoportosok búcsúztatása
- Erdei Óvoda

Az óvónő az ünnepnapokban:

A mindennapok együttélésében gyakorolt szociális viselkedését, a jeles napok szokásai, viselkedés mintái gazdagítják. Az ünnepi készülődések élményei az együttes ünneplés

maradandóvá teszik ezeket a napokat. Ezt a meghittséget erősíti az óvónő (az óvoda dolgozói) ünnepnap i öltözéke és az ünnepnapok mássága.

Az ünnepek előkészítésében, szervezésében, lebonyolításába az óvónő a lehetőségekhez képest bevonja a szülőket.

Összegzés:

Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapi életéből, de előzményei és emlékei illeszkedjenek a gyermek természetes életrendjébe! Törekszünk e téren is/a gyermekek érdekeinek elsődlegessége kapcsán/ az alapprogram iránymutatásainak betartására: Kerülje a gyermekek megterhelő, szorongással járó szerepeltetését.

A szocializáció folyamatában a gyerek teljes személyisége fejlődik. A mindennapokban az önkipróbálási vágy szükséglete, a jeles napokban a „másképp” viselkedés vágya a gyereket egyre magasabb szintre juttatja a szociális viselkedés formáiban.

A közös élmények tevékenységek állandó körforgása, ismétlődése, kialakítják a gyermek biztonság érzetét.

A gyerek pozitív szocializálódását derűs, jóindulatú felnőttek segítik. A családok bevonása, a közös készülődések fokozzák a gyerek örömezését.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára épít. A gyermeknek változatos tevékenységeke keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Anyanyelvi nevelés

„Minden nemzetnek fő kincse, a nyelve”

Gárdonyi Géza

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában, a gyermekek minden tevékenységében jelen van. A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyerekek intenzívebben, részesül az anyanyelv élményében.

Az anyanyelv jelrendszerét a gyermek a játékos tevékenységet, a társas érintkezések során, utánpótlás útján sajátítja el. A beszéd tanulását befolyásolja a gyermek ép idegrendszere, a családi és óvodai környezete.

A gyermek óvodába lépéskor különböző szintű ismerettel rendelkezik, ennek megfelelően kell fejleszteni.

Az anyanyelvi nevelés célja feladata:

- az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, miközben a gyermek természetes beszéd, és kommunikációs kedvét fenntartja
- a gyerekek beszédképességének gondozása, fejlesztése
- oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető

Az óvónő a folyamatban:

A nyelvi fejlesztéshez nélkülözhetetlen a családok anyanyelvi kultúráltságának ismerete. Az óvónő kapcsolattartás során, -ha szükséges, meggyőzi a szülőket az otthoni anyanyelvi élmények fontosságáról.

Tudatosan törekszik saját és felnőtt környezete beszédkultúrájának csiszolására. Oda figyel beszédének hangszínére, erősségére, tempójára és helyességére. Átérti a példaértékű, választékos minta bemutatásának fontosságát.

Nyitott légkört teremt, melyben könnyen létrejön a kommunikációs helyzet. A nyugodt természetes helyzetekkel teret ad a gyermek közlési vágyának, őszintén beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja.

A beszédöröm a gyermekre ösztönzően hat.

Az anyanyelvi nevelés szerves része a képeskönyv nézegetés. Az irodalmi élménynyújtáson túl formálja a gyermek esztétikai érzékét, ízlését és lehetőséget nyújt a szókincs gyarapításához. Az óvónő igényes válogatással állítja össze a csoportja könyvkészletét.

A hagyományőrző óvodai program számtalan módon ad lehetőséget a gyermek anyanyelvi fejlesztésére. Népi kultúránk mese, monda, mondókavilága játékos formában igaz magyarsággal szól a legkisebbekhez, akik még csak most ismerkednek a nyelvi kifejezésekkel. Sokszor a nyelvtörők, a halandzsá rigmusok bírják beszédre a gyermekeket. Határtalan gyermeki fantáziaviláguk csodás paradicsoma a népmesék birodalma.

Hasonlóan igen gazdag a természetjáráshoz és környezetvédelemhez kapcsolódó anyanyelvi lehetőség. A gyermek ismerkedik az őt körülvevő világgal, tapasztalatokat szerez a társadalmi és természeti környezetről, s közben kifogyhatatlan felkeltett érdeklődése révén a kérdésekből. „Mi ez, miért?„kérdéseik megválaszolása után tovább gyarapodnak ismereteik a tárgyi világról. Képeskönyvek nézegetése által a felnőtt segítségével majd önállóan ismerkednek távoli tájak élővilágával, összefüggéseket, magyarázatokat keresnek a bennük megfogalmazódott gondolatokra. (víz körforgása, szennyezettsége, a bolygók mozgása, égitestek, stb.)

Összegzés:

Az anyanyelv hagyományőrző programban kiemelkedő helyet foglal el. A mindennapok egyszerű szóbeli közlése, megértésén túl hozzá járul, hogy a népi életmód szavai ne

merüljenek feledésbe. Természetjáró, környezetvédelmi tevékenységünk a szókincsgyárapítás és beszédaktivitás fejlesztés gazdag tárháza érzelmvezérelten.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI

3 – 4 éves korban

A gyerekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel.

Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét. Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembetűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik. A megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.

A tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeteket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejezik ki, láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéssel, esetleg még gyakori szövegszerkesztési hibákkal.

Leggyakrabban kérés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg.

A mondatok, mondatszakaszok (szólamok) hangsúlyozása esetleges, gyakran nem felel meg az értelem, érzelem, vagy a ritmus által megkívánt hangsúllynak. A szólam, a mondat első szótagjának, szavának nyomatékosítása gyakran hiányzik, vagy elmosódik. A kérdő mondatok hanglejtése általában véghangsúlyos.

A beszédhangokat egymástól megkülönböztetve pontosan hallják.

A magánhangzók és a mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

4 – 5 éves korban

A gyerekek bátran, szívesen beszélnek. Elmondják korábbi élményeiket; azt, hogy mit tettek előzőleg, s mit akarnak most tenni. A felnőtthez fűződő beszédkapcsolatukat a „miért?” kérdések sora jellemzi.

Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül. A megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat a szokásostól eltérő beszédhelyzetben is jelentésüknek megfelelően értik és használják.

Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni: közölnek, leírnak, mesélnek. Szövegszerkesztésük gyakran összefolyó, sok ismétléssel, fölösleges kötőszóval.

Társaik beszédére odafigyelnek, és igénylik, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívását, a köszönést, udvariassági kifejezéseket.

Helyesen használják a jelen és a múlt idejű igekötőket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt.

A beszédhelyzethez illeszkedően, és az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel használják az állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást. A 3-4 éveseknél leírt hangsúly – és hanglejtésbeli hiányosságok, hibák a 4-5 éveseknél is gyakoriak.

5 – 6 – 7 éves korban

A gyerekek aktívan használják, a tapasztaltok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történetek logikai, időbeli sorrendjét.

Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.

Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, és ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását.

Saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják.

Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.

Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű, és sebességű beszéd.

Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.

Többnyire, tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Értelmi nevelés

„Az embereknél éppen úgy, mint a növényeknél, igen sok függ attól, hogy milyen talajban és milyen hatások alatt fejlődnek s táplálkoznak felcsírázó természetük legzsengőbb rostjai”

Brunszvik Teréz

A gyerek tevékenységének állandóságát, érdeklődési vágya, kíváncsisága tartja fenn. A gyermeki érdeklődés egyik irányító, mozgató ereje az érzelem, a cselekvés akarásának elindítója.

A gyerek érzékszervein keresztül szerzi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat, ezért fontos minél tágabb megismerési tér, lehetőség biztosítása számára. A tanulási folyamatot felgyorsíthatja környezetének érzelmi hatástöbblete. Ebben a folyamatban a gyerek értelmi, kognitív képességei fejlődnek.

Az értelmi nevelés célja:

- a gyermek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése
  - aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyereket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, a tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.
  - óvodáskor végére az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség elérése
- A gyermek, ha eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, legkorábban, abban a naptári évben, amelyben a hatodik, legkésőbb, amelyben a hetedik életévét betölti, tankötelessé válik.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, és szociális érettség, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

Az óvónő a folyamatban

Megteremti a fejlesztéshez szükséges optimális feltételrendszer egyensúlyát. A játéktevékenységeken keresztül megismeri a gyerekek egyéni sajátosságait. Megfigyeli ki, mivel foglalkozik szívesen, mi érdekli, milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezik, az értelmi funkciói milyen fokon állnak. Megfigyelése során tapasztalatokat gyűjt a gyerek mozgásfejlettségéről. A tapasztalatok, a megfigyelések az egyes gyerek értelmi képesség szintjének megállapításához szolgálnak alapot, és ez az egyéni fejlesztés kiinduló alapja is.

Összegzés:

Az értelmi fejlődés, fejlesztés feltétele környezet nyújtott érzelmi biztonság. Az érzelmi többlet fokozza az értelem fogékonyságát. A sikerélmények hatására az érzelmi bevézés erősebb és újra átélésre ösztönzi a gyereket. A közös tevékenységek során alakul az együttgondolkodás, a kifejező – és problémamegoldó készsége.

A gyerek a differenciált bánásmód hatására jut el saját értelmi képességeinek legmagasabb szintjére.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

A program megvalósításának feltételei:

- személyi feltételek
- tárgyi feltételek
- az óvodai élet megszervezése,
- működési rend

Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvónő elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyerekek számára.

- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának az óvodai nevelés eredményességét kell biztosítania.

Alkalmazotti munkakörök:

- óvodapedagógus
- óvodapedagógus gyakornok
- óvodai dajka/ nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő/
- intézményvezető
- vezető helyettes
- pedagógiai asszisztens
- oktatási asszisztens
- egyéb alkalmazott

A nevelőmunkát segítő- meglévő- további végzettségek, szakképesítések:

Szakvizsga:- Közoktatási vezető

-Fejlesztő pedagógus

-csecsemő és kisgyermeknevelő alapképzés

OKJ-s képzések : -Gyermek és ifjúságvédelmi felelős

30-60-120 órás tanfolyami továbbképzések:-környezeti nevelés

- hagyományos kézműves technikák
- minőségbiztosítás az óvodában
- népi játékfűzések, tanítása, néptánc vez.
- IKT eszközök használata az óvodában
- „Igy tedd rá” néptánc alapjai az óvodában
- Első lépések a digitális világba IKER1 -2
- Vizuális nevelés elmélete
- Gordon .modell az óvodában
- Tevékenység és személyiségfejlődés
- Integrált nevelés
- minőségbiztosítás
- zeneóvoda, zenei nevelés
- agykontroll
- módszertani képzések

Javasolt, a helyi nevelési program további megvalósulását segítő képzések:

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését segítő képzések

Nemzetiségi nevelést segítő képzések

A pedagógia, pszichológia területén szerzett új ismeretek

Speciális, egy-egy nevelési területet átfogó képzések

Idegennyelvi-játékos angol nyelv

A továbbképzéseken való részvételt a nevelőtestület tagjai a beiskolázási és továbbképzési tervnek megfelelően teljesítik.

A pedagógusokra vonatkozó szakképzések, szakvizsgák ütemezésénél mindezeket figyelembe vesszük, e mellett, ha anyagi lehetőség van rá ajánlatos részt venni személyiség fejlesztő tréningeken.

Fontosnak érezzük az Önképzést, a szakmai továbbképzéseket, az innovációt, a folyamatos szakmai, pedagógiai megújulást .

Legfőbb érték a gyermek - minden gyermek egy önálló, **külön személyiség**. Feltétlen tiszteletben kell tartani a gyermeki értékeket, erősíteni a pozitívumokat, a gyermek egyedi individuum és szociális lény egyszerre.

Nevelőtestületünk tagjaira jellemző az aktív, pozitív hozzáállás, kreativitás, a tenni akarás. Jó közösségi, szakmai és emberi kapcsolatok, egymás segítése, az „egyénségek” elfogadása jellemzi az itt dolgozókat.

Az óvoda munkáját segítő nem pedagógus alkalmazottak a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik munkájukat, kompetens illetve segítő szerepüket jól meghatározva.

Tárgyi feltételek

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az egészséges fejlődést elősegítő, biztonságos, több funkciós berendezés – és eszközrendszer biztosításának az udvaron és az épületen belül. Mindezek segítik a gyerek testi képességeinek fejlesztését, motiválják a gyermek alkotó tevékenységeit.

A csoport szobákban és kiszolgáló helyiségekben a bútorokat, berendezéseket a tevékenységekhez igazodóan célszerű elhelyezni.

Az óvoda minden helyisége és udvara megfelelőképpen kell, hogy szolgálja az egészséges életmód, a hagyományápolás, és a környezetvédelem tevékenységeinek végzését.

Az óvoda tárgyi feltételei –szükség esetén- eleget kell, hogy tegyenek az eltérő, más nevelési ellátási igényt mutató gyermekek fejlesztéshez szükséges speciális eszközök biztosításával. (A mozgáskorlátozottak és érzékeléseikben akadályozottak, beszédfejlődésükben visszamaradt, vagy beszédhibás gyermekek fejlesztő eszközei.) Idesorolhatjuk mindazon eszközök beszerzését is, melyek az integrált nemzetiségi nevelést segítik. Szakkönyvek, folyóiratok, módszertani kiadványok a nemzetiségi nevelés eredményességének növeléséhez.

Az óvoda helyi nevelési programjában és alapító okiratában megfogalmazott feladatok ellátását is szolgálnia kell a tárgyi feltételeknek. A fenntartó felé megfogalmazott és benyújtott intézkedési terv és a Taneszköz beszerzési jegyzék tartalmazza az óvoda alapfunkciójához és kiegészítő feladatainak ellátásához szükséges eszközigényét. A fenntartó a kötelező és nem kötelező feladatokhoz szükséges eszközöket eszerint biztosítja.

Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda, a Nevelési Intézményi Társulás Záhony-Győröcske Társulási Tanácsa döntése alapján tart nyitva.

Hétfőtől – Péntekig 7.00-tól – 17.00-ig,

Óvodánkban a nevelés a jóváhagyott **óvodai pedagógiai program alapján** történik és a gyermek neveléséhez szükséges –a teljes óvodai életet magába foglaló - tevékenységek keretében szervezhető meg.

A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvoda **teljes nyitvatartási idejében** a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek az óvodapedagógus **jelenlétében és közreműködésével valósul meg.**

A csoportok szervezése:

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt. Az óvodavezető döntésénél figyelembe veszi a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárokat, férőhelyszámot valamint az óvodapedagógusok és a szülők véleményét. Ennek megfelelően homogén és részben-osztott csoportokat működtetünk.

A gyermekek érdekeit szolgálja óvodánk csoportjainak jó szervezése, a gyermekcsoportokhoz tartozó felnőttek felmenő rendszerű állandósága. Kizárólag indokolt esetben változik csupán a gyermekcsoport felnőtt összetétele az óvodai évek alatt.

A programunk hatékonyságát elsősorban nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógusok jó együttműködése, felkészültsége, rugalmassága, kreativitása.

Intézményünkben óvodapedagógusaink által biztosítjuk a hasonló képességű, érdeklődésű gyerekek számára (5-7 éves korban) a következő speciális foglalkozások szervezését.

Mazsorett

Néptánc

Mozgásfejlesztés

Kézműves foglalkozások - Varázscseruza

Természetjárás

Erdei óvoda- minden gyermek számára a nevelési év végén 5 napos táborozás/ részletes program tervvel/

Hitoktatás (református, katolikus)

Gyermekszínház

Gyermekek joga

Napirend, hetirend:

Az óvoda napirendjében – a teljes nyitvatartási időben – a egyes tevékenységi formák a játékba ágyazottan, komplexen szerveződnek. Alkalmasszerűen, az óvodapedagógus csoport ismerete, és szakmai érvei alapján, azonban kötelező formában is szerveződhet foglalkozás, főképpen a már 5. évét betöltött gyerekek körében.

Fontosnak tartjuk, hogy legyen jelen a játékban a mindennapos mesélés, mozgás, énekes játék, vizuális tevékenység. Lényeges azonban, hogy a tevékenységek közötti harmonikus arányokat tartsuk meg, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A helyes életritmus kialakítása szempontjából a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységeket az óvodapedagógus tudatosan, a gyermek élettani és egyéni szükségleteit figyelembe véve tervezi a napirendben.

A játék és egyéb szabadon választott tevékenység időtartama az életkor emelkedésével fokozatosan nő, míg a gondozásra (öltözködés, testápolás, étkezés) fordított idő a gyermek önállóbbá válásával folyamatosan csökken.

Fontos, hogy a gyerekek minden nap minél több időt tevékenykedjenek a szabadban.

A folyamatosságot, rendszerességet, nyugalmat elősegítő tudatosan megszervezett, tervezett hetirend elkészítése a csoportban dolgozó óvónő feladata.

A tevékenységi formák megválasztásának tartamát, időpontját, szervezeti formáját mindenkor a gyermekek életkora a csoport és a helyi adottságok határozzák meg.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásával elősegíti, hogy a gyermekeknek elegendő idejük legyen a különböző tevékenységekhez. Ennek érdekében a reggeli étkezés folyamatos. Az elmélyült, belső motivációval folytatott tevékenységekhez nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.

NAPIRENDI JAVASLAT

(A csoportokra vonatkozó napirend a csoportnaplókban rögzítve)

Idő	Tevékenység
7.00 – 8.30	Gyülekezés, gyermekek érkezése, fogadása, szabadjáték tevékenységek. Kiscsoportos, szervezett fejlesztő tevékenységek.
8.30 – 12.00	Párhuzamos tevékenységek: játék, szabadon választott tevékenységek, mindennapos mozgás, folyamatos tízórai, az óvónő által kezdeményezett tevékenység, egyéni fejlesztés, komplex

	foglalkozás Levegőzés, séta, udvari játék. Hagyományápolás, ünneplés
12.00 – 13.00	Öltözködés, testápolási teendők, mosdózás, előkészület az ebédhez, ebéd. Előkészület a pihenéshez: testápolás, fogmosás. Alvás előtti mese
13.00 – 15.00	Pihenés, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés.
15.00 – 17.00	Párhuzamos tevékenységek: öltözködés, testápolás, uzsonna, szabadon választott tevékenységek, szabadjáték, folyamatos hazamenetel.

A szeptember 1-től – június végéig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermekek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, étkezések időpontjai) és társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki a csoportra vonatkozóan az óvónő.

Az óvodai nevelőmunka tervezése

A program sajátossága, hogy a tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását. A nevelési évben végig vonuló hagyományörző tevékenységrendszer egyeztetett tervezést, szervezést kíván. Az óvoda sajátosságai és törekvései alapján kialakított helyi „évkör”, helyi állandó programok az éves tervezést áttekinthetővé teszik. Az évszakonkénti, havonkénti – egyes csoportoknak megfelelően – lebontás már részletesebb tervezést igényel a csoportoktól.

Az évről évre visszatérő jeles napok óvodai hagyományteremtését ünnepeink rendje segíti, az ünnepek tartalmát a gyermekek életkorának megfelelően kell megtölteni, az előkészületek folyamatát teljes óvodai szinten össze kell hangolni.

A közösen elfogadott tevékenységek ismeretében tervezhető csoportonként a kapcsolódó műveltséganyag.

A csoportonkénti további tervezést az óvónő módszertani szabadsága határozza meg, mely rögzítése a jogszabályoknak megfelelően a csoportnaplókban történik.

A gyermekek megismerését és fejlesztését a fejlődést nyomonkövető dokumentumban rögzíti, a fejlődés eredményét dokumentálja.(szükség szerint de legalább nevelési évenként kétszer,melyről a szülőknek tájékoztatást nyújtunk.

A családokkal együtt nevelő folyamat, megkívánja az óvodai munkatársak összehangolt belső szokásrendjét. Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatában rögzíteni kell, az óvoda dolgozóira, a gyerekekre és szülőkre vonatkozó szabályokat.

Ellenőrzés, értékelés

Az összehangolt munka az intézményen belül rendszeres információáramlást kíván. A havonkénti állandó, és az egyes ünnepeket, rendezvényeket megelőző pedagógiai megbeszéléseken lehetőség nyílik az eddig eltelt időszak értékelésére, és az elkövetkező teendők egyeztetésére.

Ezek a megbeszélések derűsek, erősségeket és gyengeségeket egyaránt megvitatva zajlanak. A gyakornokok és mentoraik hospitálásokkal és gyakorlati iránymutatókkal segítik a pályakezdő kollégák beilleszkedését.

A Belső Ellenőrzési csoport a Munkatervben meghatározott feladatokat, a meghatározott ütemben végzi és segíti ezzel a pedagógusok munkáját, szakmai felkészülését. Támaszt és segítséget nyújt az új kollégák számára. Segíti a minősítések előtt álló pedagógusok felkészülését.

Az ellenőrzés és értékelés kiterjed:

- a nevelőmunka feltételeinek vizsgálatára
- az óvodai írásos dokumentációk, nyilvántartások vezetésére
- az intézmény dolgozóinak munkavégzésére
- az intézmény gazdálkodására, vagyonvédelemre
- törvényességi előírások betartására

Az óvoda belső ellenőrzési és értékelési folyamata az óvodairányítási – szervezeti felépítése szerint történik.

A hatékony működési rend, a sajátos tervezés, a folyamatos segítő, ellenőrzés, értékelés hozzájárul a hagyományörző program megvalósulásához, a gyermeki személyiség kiteljesedéséhez. A szemléletmód váltás hatására, a hagyományörzés létrehozta az óvodai testület sajátos arculatát.

AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda a közoktatási rendszer része. Ebből fakadóan szükséges végiggondolni azokat a kapcsolódási pontokat, melyekkel az intézmény sajátos funkciója révén a társadalmi környezetben kapcsolatba kerül.

A hagyományörző program lényegi sajátja, hogy közvetlen és bensőséges kapcsolat valósul meg az óvoda és a családok között, óvodán belül, a nevelőtestület és a többi munkatárs között.

A nevelőtestület és az óvoda dolgozói:

A program nagy hangsúlyt fektet az óvónői minta, modell szerepére fontosságára és egyben az óvoda többi dolgozójának pozitív irányú hozzáállására is. Az intézmény jó hírnevéhez és a külső szemlélőkénti pozitív megítélésben rendkívüli szerepet töltenek be.

Az óvodavezető irányítása olyan testületi légkört teremt, amely szereteten, tiszteleten és elfogadáson alapul. Az együttműködés folyamatában az egymásra figyelés és a nevelőmunkához való viszonyulás minőségi változáson megy át. Az óvodai dolgozók egy folyamat részévé válnak, ahol mindenkinek meg van a szerepe. Az évről évre visszatérő szokások, jeles napok a gyermeket körülvevő felnőttekben is elindítják a várakozás örömeit izgalmaival.

AZ ÓVODA -ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA

A kapcsolatteremtés első pillanattól meghatározó jelentőségű a családok és az óvoda szempontjából is.

A szülői, családi háttér megismerése nevelésünk egyik kiinduló alapja, hisz csak ennek ismeretében, a családi neveléssel összhangban lehet nevelésünk eredményes.

Fontosnak tartjuk a családdal való szoros együttműködést, hiszen az óvodai nevelés csak akkor lehet teljes, ha a család és óvoda közötti kapcsolatot az őszinteség a nyílt, de tapintatos megbeszélés, a problémák kölcsönös feltárása jellemzi. A szülőknek érezni kell, hogy tiszteletben tartjuk családi elveiket, nevelésüket, világnézetüket. Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, vagyis a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Szeretjük, elfogadjuk gyermeküket, s a képességeik ismeretében a legmegfelelőbb fejlesztést igyekszünk számára megteremteni, biztosítani.

Az együttnevelés célja feladatai:

Óvó - védő – segítő kezet nyújtani a gyerekeknek, családnak, létrehozni egy olyan kapcsolatrendszert, amelyből merít a gyerek, a család és az óvodai testület.

A szülőkkel való óvodai együttműködés egyik leghatékonyabb formája a Szülői Közösségek működése, melynek lehetőségeit és hagyományosnak mondható formáját az SZMSZ részletezi.

A családdal való kapcsolattartás különböző formái, változatok:

- Nyílt nap az óvodában – beiratkozás előtt lehetőséget biztosítunk, hogy bepillantassanak az óvodai élet mindennapjaiba, tájékoztatást kapjanak intézményünkről.
- Beiratkozás - az első személyes ismerkedés
- Családlátogatás - ismerkedés a gyerekekkel, a szülőkkel
- Beszoktatás előtti ismerkedési délelőttök, „Óvodára hangolódó” - a csoportba kerülő gyermekek - szülők - óvónők, dajkák bemutatkozása , tájékoztató szülői értekezlet az óvodai élet megkezdéséről.
- Csoportos szülői értekezlet, és egyéni fogadóórák.

A szülők részvétele az óvodai életben (közös délutánok, kirándulások, karácsonyi kézműves délután, születési –hét, családi nap)

- Ünnepre készülődés - közösen (Advent, Karácsony, farsang, Húsvét, gyermeknap),

Egyéb partner kapcsolatok

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, akik meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében:

Óvodába lépés előtt: a helyi védőnői szolgálattal.

Óvodai élet során:

- Egészségügyi szervekkel: védőnő, orvos, fogorvos

Évenkénti többszöri orvosi-védőnői vizsgálatok, szűrések, a gyermekekkel kapcsolatos egyéni problémák megbeszélése.

-Gyermekjóléti Szolgálattal (Hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek.)

-A fenntartó Önkormányzattal: A szociális és gyámügyi előadók, Szociális Bizottság. (Étkezési támogatások, rászorulóknak segítése, Környezettanulmány).

- szociális segítővel

Az évenkénti beszámolók és a költségvetés megvitatása a képviselőtestület tagjaival, a pénzügyi előadókkal és a jegyzővel.

- Pedagógiai szakszolgálat (nevelési tanácsadó, logopédus, pszichológus)

-Segíti, támogatja óvodánkat (gyerekjátékok ajándékozásával, szakmai eszközök vásárlásával, szakmai tartalmi munkával stb.,) a Záhonyi Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde Alapítványa.

Az óvoda- iskola együttműködése:

A szokásos iskola - óvoda látogatásokon túl keressük a lehetőséget az együttműködésre

- Az első osztályos Tanító néni meghívása a nagycsoportos szülői értekezletre,

- Az iskolaigazgató, és a tanítók meghívása az óvoda rendezvényeire

- Programunk lehetőséget biztosít arra, hogy ezeket a kapcsolatokat tovább bővítsük közös foglalkozásokat szervezzünk játékos formában, így az iskolába kerülést zökkenőmentesebbé, folyamatosabbá tehetjük, az átjárhatóság lehetőségének megteremtésével. (óvoda –iskola közötti átmenet megkönnyítése)

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező.

A munkarend:

Az óvodapedagógusok, és dajkák heti váltásban dolgoznak, az óvoda többi dolgozója munkakörének megfelelően, a munkaköri leírásban foglaltak szerint, az SZMSZ-ben foglaltak alapján.

A felnőttek (óvónő, dajka, gondozónő) „csoportba osztásakor” mindenkor a gyermek érdeke a meghatározó szempont.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉG FORMÁI AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Hagyományörzés és környezeti nevelés a nevelés folyamatában

Az óvodában folyó nevelést olyan szemléletmód szabályozza, amely tekintettel van a gyerekek egyéni fejlettségére és alkalmas arra, hogy kialakítsa az együttéléshez szükséges szokásokat.

Óvodai nevelésünkben néphagyományok – mondóka, dal, mese, gyermekjáték – anyagából bizonyos válogatás eddig is érvényesült. Az óvónőtől, gyermekcsoporttól függött és függ ma is, hogy az általa tervezett és vezetett nevelési folyamatba mit, mennyit és hogyan épít be.

A népművészet, a szokásörző jeles napok elemein túl a mindennapi élethez kapcsolódó szokások bővíthetik tartalmilag a nevelés folyamatát.

A hagyományörző és természetvédő szellemben nevelkedett gyerek, alkotó kölcsönhatásban él a természettel, ráérez arra, hogy a világot képes Ő is alakítani. Megismeri a közös alkotás örömeit, a környezetért érzett felelősséget. Érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá válik, alapozódik benne a környezet és szülőföldje iránti szeretet érzése.

Az óvónő a folyamatban:

Megteremti a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit. Ezáltal a gyerekek és a szülők a természethez, hagyományokhoz való kötődést egyénileg és együttesen is átélhetik, és azokat önmaguk számára újra teremthetik.

Az óvónő a folyamatos napirendben, játéktevékenységekben ágyazottan tervezni és szervezi a hagyományörző cselekvési formákat

A hagyományörzés elemeit mértéktartóan, a gyermek életkorához igazodóan jeleníti meg az óvodai környezetben.

A játék

A játékra épülő komplex személyiség fejlesztés

„Gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csoda jó,
nyitható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű.
Bűvös kulcs és gyertya lángja
Színes árnyék, ördöglámpa.”

Kosztolányi Dezső

A játék a kisgyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés létfontosságú leghatékonyabb eszköze.

A játék örömforrás, a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz, élményt adó tevékenység, az óvodásgyermek életében.

A játék megalapozza az egyéb tevékenységformákat is. Folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt, élményszerű, elmélyült játék kibontakozását. Igény szerinti együttjátszást, a megfelelő feltételrendszer kialakítását, **a szabad játéktevékenység** tiszteletét.

Előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

A játék a választás és a vállalás szempontját a gyermek szemszögéből tekintve mindenkor önkéntes, szabadon választott tevékenység. A játék folyamatában az óvónő tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A játék feltétel rendszere:

Biztosítjuk azokat a feltételeket, amelyek a nyugodt játék kialakulását lehetővé teszik.

- **A légkör:** A nyugodt, biztonságérzetet keltő **szeretetteljes**, meghitt, **családias légkör** nagyon fontos az elmélyült játék kialakulásához. Az oldott légkörben könnyebb egymás elfogadása.

- **A játék helye:** A játék színtere a **csoportszoba** és az **udvar**. A csoportszobában ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakítunk ki. Ügyelünk arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást /pl.: mesesarok, barkácsoló asztal, stb./
- Az **udvar** fáival és bokraival, füves területeivel, a mozgásos és szimbolikusjátékok szükséges eszközeivel, játékra ösztönzi a gyermekeket /pl.: foci, mászóház, bújócska, fogócska, labdajátékok, stb./
- **Játékidő:** A játék a napirend sajátosságaiból adódóan **folyamatos**, több napon keresztül is folytatható. A szabad levegőn történő játékokra igyekszünk minél több időt biztosítani. Az egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába (kezdemenyezések, fejlesztés).
- **A játék eszközei:** A **hagyományos** játékeszközöket, ősi, népi játékeszközökkel egészítjük ki, melyek természetes anyagokból készülnek, kapcsolódnak a természeti környezethez, sajátos ízlésvilágúak, ízlésformáló hatásúak. /pl.: rongybaba, falovaeska, csutkababa,, stb./ .

A játékokra fordított időben, az óvodában előfordulhat az összes gyermekek által játszható játékforma, melyek között nagy hangsúlyt fektetünk szabad játék érvényesülésének.

Játékformák:

- **Gyakorló játék**
- Valamilyen egyszerű tevékenység ismételtetése, amely nagy örömet és élvezetet okoz a gyermekeknek.
- **A gyakorló játék lehet:**
- **verbális** /hang, beszéd játékos gyakorlása/
- **- mozgásos, manipulációs** /játékszerek rakosgatása/
- A sokszori ismétlés a különböző funkciók, viselkedési formák fejlődését eredményezi.
- A játékoknak ezen a fokon megismerkednek a gyermekek az anyagok, eszközök tulajdonságaival, egymáshoz való viszonyával.
- **Szimbolikus-játék**

- A gyermekek szimbolikusjátéka ismereteiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket, élményeiket, érzelmeiket tükrözi.
- A magukra vállalt szerepeken keresztül szubjektív módon adják vissza a környezetről szerzett, számukra lényeges benyomásokat.
- A szimbolikus játék nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta.
- A szimbolikus játék során fejlődik a gyermekek közötti társas kapcsolat, alkalmazkodó képesség, az együttműködés, tanulják az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait.
- Egy-egy szituáció megjelenítése során képzeletük, empátiás- és kommunikációs képességük is fejlődik.
- **Szabályjáték**
- A szabályjáték lényege a szabályokhoz való alkalmazkodás.
- **Mozgásos szabályjátékok lehetnek:**
- a testnevelési játékok /futó, fogó, versenyjáték/
- dalos népi játékok, labdajátékok.
- A szabályjáték pozitív irányba befolyásolja a gyermekek erkölcsi ítéletét, szabálytudatát, önuralmát, kudarc és siker tűrőképességét.
- **Az értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékok:**
- Társasjátékok, dominók, memóriajátékok, Puzzle kirakók és egyéb logikai játékok.
- Nyelvi játékok, Barkóba játékok: amelyek fejlesztik a megfigyelőképességet, az emlékezőképességet, a problémamegoldó gondolkodást.
- **Konstruáló építő játék:**
- melynek során különféle játékszereket, építményeket hoznak létre a gyermekek.
- A játék közben a gyermekek átélik az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk, sikerélményük további alkotásra ösztönzi őket.
- **Barkácsolás**
- Játék közben a gyermekek olyan eszközöket, kellékeket készítenek, amelyek játékukat továbbfejlesztik, gazdagítják. Barkácsolás közben a gyermekek ismereteket, tapasztalatokat szereznek az anyagok tulajdonságairól és az eszközök használatáról. A régen feledésbe merült játékok, népszokások, néphagyományok, játékeszköz készítéseket felelevenítésre kerülnek.

Népi játékok:

- énekes, táncos játékok /szembekötősdí, fogyó-gyarapodó játék, stb./
- mozgásos és küzdőjátékok /versengő, hidas .
- népszokásörző dramatikus játékok /Betlehemezés, Lucázás,.../
- Ezzel bővül a nevelés eszköztára, színesedik, gazdagodik a gyermekek élete az óvodában.
- A játékban formálódnak a gyermekek mindazon készségei, képességei, tulajdonságai, melyek hozzásegítik, hogy a személyisége kiteljesedhessen, alkotó, egyén lehessen.
- A játék kiemelt jelentőségének az óvoda időbeosztásában, napirendjében továbbá a játékos tevékenység szervezésében is meg kell mutatkoznia.
- A játékon keresztül törekszünk megismerni a gyermekek érzelm és gondolkodás világát, fejleszteni egyéniségüket.

Az óvónő szerepe, viszonyulása a gyermek játékában, játékához:

Az óvónő mindenekelőtt a légkört, a helyzeteket, a feltételeket teremti meg, amelyek hatással vannak a gyermek játékára. Közvetlen beavatkozásával nem, csak közvetett, a gyermeki önállóságot és kezdeményező-készséget, fantáziát tiszteletben tartó módon kapcsolódik szükség esetén a játékfolyamatába. Az óvónő előtérbe helyezve a gyermekek szabadjátékát biztosítja a feltételeket.

Az óvónő a gyermeki személyiség megismerésére, fejlesztésére, mindenkor a vele együttes tevékenységre törekszik.

Az együttműködés a játékot kísérő, megértő tekintetben és segítségnyújtásban egyaránt megnyilvánulhat.

Az óvónő megerősítő viselkedése alakítja a csoportban a toleranciát, a különbözőség elfogadását, a csoporthoz, a hovatartozás érzését.

Verselés, mesélés

„A szó ékszer.

Édes, ékes, békességes.

Anyám szava gyöngyös, fényes.

Átadom, mint éket, ékszert.

Izzon égjen, ha beszélek.”

Kiss Dénes

Az irodalmi nevelés célja, feladatai:

- A gyermekek szívesen hallgassanak mondókát, verset, mesét, váljanak az irodalmi élmények aktív befogadóivá.
- Esztétikai élményekre érzékeny, művelt emberré formálódjanak.
- Erkölcsi, érzelmi, értelmi képességeik a mesék által fejlődjenek.
- Változatos irodalmi élmények nyújtásával a könyv, az irodalom és a népköltészet megszerettetésére törekszünk.
- Célunk az olvasóvá nevelés, könyvtári látogatások megszerettetése.
- Alakuljon ki és legyen igényük a mesét meghallgatni, a különböző mesék önálló elmesélésére, az önálló meseszövegre.

A hagyományörző és környezet nevelő óvodai programban, a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságához igazodóan, a mese - vers, mondóka anyag zömmel a népköltészet tárházából származik.

A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az irodalmi anyag tartalma:

- népmese
- állatmese
- novellamese
- tündérmese
- népi mondókák: tapsoltató, lovagoltató, ringató, altató, jártató, höcögtető,
- szólások, közmondások, találós kérdések.
- klasszikus és kortárs irodalmi művek

A népköltészetén túl: klasszikusaink, mai magyar - és külföldi költők, gyermekek számára írt versei, meséi, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban. Főleg a gyermekek számára kedvelt ritmikus, szójátékos gyermekekről, állatokról szóló, vidám, évszakokhoz kapcsolódó mesék-versek.

Az anyagválogatásban fontos az egyensúly megteremtése.

Az irodalmi anyag kiválasztásánál a korcsoportot és a gyermekek fejlettségi szintjét figyelembe kell venni.

Az anyagkigyűjtés a munkaközösség vezető és az óvodapedagógusok feladata, mely igazodik a gyermeki korcsoportokhoz.

Az aktuális anyagkigyűjtést évszakokra lebontva a csoportnaplókban rögzítik az óvodapedagógusok.

Fontos a tudatos, időrendi ütemezés. A gyermekeknek a mesehallgatás lelki szükséglet, lehetőleg minden nap hallgassanak mesét.

A délutáni pihenés előtt mesét, folytatásos mesét olvasunk, középső és nagycsoportban ezt hangos mesekönyvvvel bővítjük.

A versek, mesék ismétlése, dramatizálással, bábozással beépül a gyermekek mindennapi játéktevékenységébe, feltárva a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A gyermekek érdeklődésének, fejlettségének megfelelő könyvkínálatot biztosítunk a könyvespolcon, így kedvük szerint bármikor nézegethetnek képeskönyvet. /mesesarok/

A mese kiválóan alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok- okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal, ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra, irányított megismerési törekvésekre. Fejleszti szövegértésüket.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg.

A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élmény feldolgozás egyik legfontosabb formája.

Dramatizálás és bábozás

A gyermekek irodalmi élményeiket szabadon választott módon **dramatizálják**. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy elképzeléseik, szándékaik szerint válasszák ki a szereplőket, játsszák el a cselekményt.

A dramatikus játékeszközök elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak /színes lepel, korona, palást, tarisznya/.

A **bábjátékban** a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg, belső világuk egyik legkifejezőbb eszköze. Segíti a beilleszkedést, a különböző nevelési problémák megoldását egy-egy gyermeknél, segítik a gátlások feloldását. A bábozás és a dramatizálás a mozgáson és a beszéden alapszik.

Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása:

A népmesék, mondókák, irodalmi művek hallgatása, mondogatása közben erősödik az összetartozás érzése és az egymás iránti figyelem. Érzelmileg biztonságot nyújt és érzéki-érzelmi élményeket ad.

A **bábozás** sajátos varázserejével komplex módon hat a gyermekekre. Ezáltal kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, élményeit és oldja gátlásait. A bábozás során megnyílnak a gyermekek, a báb beszédképességüket fejleszti. A bábozás eszközei a gyermeki önkifejezőmódokat teljesítik ki, ezért is fontos állandó jelenlétük a csoportban.

A **dramatizálás** során alkalmazzák a metakommunikatív eszközöket, a mimikát és a gesztust. Fejlődik beszédmódjuk, fantáziájuk, bővül szókincsük, alkalmazkodó képességük, kifejezőképességük.

A mese, vagy a dramatikus népszokás élménye a gyermekeket spontán dramatikus játékokra készítik.

A hagyományok megünneplését óvónői bábozással, dramatizálással, énekes játékokkal gazdagítjuk /népi elemeket felhasználva/.

Ezáltal az irodalom nyújtotta érzelmeket, természetes viselkedésmódokat közvetítjük számukra. Ellensúlyozva a média sokszor igénytelen, ízlésromboló műsorait.

A gyermekek részére több alkalommal szervezünk könyvtári órákat a helyi Könyvtárban, ezzel is támogatjuk olvasóvá válásukat.

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolják.

Ezt a kincset nem lehet csak a médiára, könyvre, CD-re bízni, kell hozzá az óvónő személyes varázsa

Ének, zene, énekes játék, néptánc

„Minden embernek a lelkében dal van

és a saját lelkét hallja minden dalban.

És akinek szép a lelkében az ének,

Az hallja a mások énekét is szépnek.”

Babits Mihály

A zenei nevelés a művészeti nevelés része, amely a gyermek szép iránti fogékonyságát, a zenei képességének fejlesztését elsősorban érzelmi alapon kívánja kibontakoztatni.

A 3 – 6 éves korú gyermek mindennapi tápláléka az énekes játék, a táncos játék, melynek személyiség fejlesztő hatása vitathatatlan. A zenei nevelésben a játék, a játékosság, az öröm hangsúlyozása nagyon fontos.

A zenei nevelés célja:

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése,
- zenei ízlésének formálása,
- zenei anyanyelv megalapozása,
- mozgáskultúra fejlesztése.

A zenei nevelés feladatai:

- **Éneklési készség fejlesztése** (A hangképző szervek fejlesztése az életkornak megfelelő hangterjedelmű dalokkal. A hangterjedelem fokozatos bővítése.)
- **Ritmusérzék fejlesztése** (egyenletes lüktetés érzékeltetése, ritmus és tempó érzékeltetés).
- **Akusztikus hallásfejlesztés** (hangszínfelismerés, halk, hangos, magas-mély)
- **Komplex zenei képességek fejlesztése** (zenei emlékezet, zenei kreativitás fejlesztése).

A zenei nevelés tartalma:

- népi mondókák, ölbeli játékok
- a környezet hangjainak megfigyelése
- népi dalos játékok (pentaton jellegű)
- műdalok, kortárs művészeti alkotások
- zenehallgatás dalanyaga (magyar, nemzetiségi)
- énekes népszokások (néptánc)

A program zenei anyagát képezi a magyar Népdalkincs, „Csak tiszta forrásból” Kodály Zoltán, Forrai Katalin, valamint olyan művészi értékű művekből válogatjuk, mint pl.: Törzsök Béla Zenehallgatás az óvodában. Kortárs művészeti alkotások, mint pl.: Gryllus Vilmos dalai.

A sikeres nevelőmunkánk alapja: az átgondolt előre elképzelt folyamatos munka megtervezése, évekre lebontva, a gyermekek életkorának és a csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével. Az új ismereteket mindig a korábbira építve tervezünk.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Fontos számunkra, hogy a daltanulás, a játék és mozgás öröm legyen. Éreztessük, hogy a zenehallgatás csodálatos élmény, ha az óvónő élő énekén, hangszeres előadásában szól.

A zenei nevelés és a néphagyományőrzés kapcsolata:

Kodály elveiben a művészi érték, a néphagyomány kap erőt. Minden nép a saját néphagyományából kell, hogy kiinduljon, ezért tartja a legfontosabbnak a magyar népi gyermekjátékdalt és a népzene. A zene emberformáló erejét hangsúlyozza. Az énekes népszokások, amelyek az óvodában előfordulnak, megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak. .

A gyermektáncal is bővül a gyermeki önkifejezés lehetősége. /Az egyszerű körbejárástól – az akusztikus ingerek és a mozgások összekapcsolásán át, a gyermektánc elemeinek elsajátításáig./

A **néptánc** alapjainak megismertetése, megszerettetése már elkezdődhet az óvodában. A nagyobb gyermekeknek (középső-nagycsoport) lehetőségük van a néptáncal ismerkedni, hetente 1 alkalommal, szervezett formában.

A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása

A zene az érzelmekre hat, élményt nyújt, a hatása életre szóló. A zene, mint esztétikum, felfedezése, átélése, beépül a gyermeki személyiségbe, formálja ízlésüket.

A mozgásuk összerendezettebbé, határozottabbá, szabályosabbá válik. Kialakul a harmonikus, szép mozgás, a felnőtt minta spontán utánzásával.

A zenei nevelés az értelemre is hat: gondolkodásra, emlékezetre, képzeletre, akaratra, önfegyelmre, alkotókedvre, a beszéd fejlődésére, társas kapcsolatok alakulására, viselkedésre.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

Zenei nevelés megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Célja, feladatai:

A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás fejlesztése. Az „intellektuális látás” kialakítása, megalapozása.

Maga a tevékenység- s ennek öröme- a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladatunk:

- A gyermeket körülvevő tárgyi világ „megláttatása”, megfigyeltetése.
- A **feltételek** megteremtése (hely, idő, eszköz).
- **Változatos tevékenységek** biztosítása (rajzolás, festés, kézi munka, mintázás, építés, barkácsolás).
- Az **eszközök** célszerű használatának elsajátítása, az **anyagok tulajdonságainak** megismertetése.
- A különböző **technikák** megtanítása, változatos alkalmazása.
- A finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció alakítása.
- A képi-plasztikai kifejezőképesség fejlesztése.
- A népi kismesterségek technikáinak megismertetése

A tevékenységekhez szükséges feltételek

A gyermekek a nap bármely időszakában ábrázolhatnak. **Jól** elérhető **helyen** találhatóak azok az eszközök, amelyekre a gyermekeknek szüksége lehet. Biztosítjuk az alkotáshoz szükséges **nyugodt légkört**, a **helyet** és az elegendő időt.

A hagyományos eszközök (festék, gyurma, ceruza, stb.) mellett mindig megtalálhatóak a természetes anyagok (a közösen gyűjtött levelek, termések, textíliák, fonalak, stb.)

A kész munkákat jól látható helyen kiállítjuk, így megnézhetik egymás alkotását is.

Fontosnak tartjuk a tervszerűséget és a rugalmasságot.

Fokozatosan kialakítjuk az eszközök helyes használatát, a technikai eljárások alkalmazását, valamint javaslatot teszünk a témára. Építve a gyermekek aktivitására, leleményességére, kíváncsiságára, tevékenységvágyára.

A gyermekek szabadon választhatnak anyagban, témában és technikában egyaránt. Irányításunk segítő, továbbleadó magatartásban nyilvánul meg. Minden gyermekkel egyéni fejlettségi szintjéhez mérten foglalkozunk, segítjük, ösztönözzük.

Ábrázoló tevékenységet nem csak a csoportszobában, hanem jó idő esetén az udvaron is végeznek a gyermekek pl. homokvárépítés, virágból nyaklánckészítés, aszfaltrajz stb.

A gyermekek intellektuális látása az óvodás korban alakítható, fejleszthető a legjobban, erre óvodánkban is lehetőség nyílik.

Fontosnak tartjuk, hogy ne csak az óvoda szűk környezetében, hanem a tágabb élettérben is ériék a gyermekeket spontán, vagy szervezett vizuális ingerek.

Abban a szerencsés helyzetben van óvodánk, hogy hatalmas udvar veszi körül, ahol a gyermekek minden nap találkozhatnak a természet szépségeivel, színeivel.

Már óvodáskorban minél több élményben legyen részük a gyermekeknek, mert később a látvány illetőleg a képzelet által gazdagított történetek jelennek meg, elevenednek meg alkotásaikban. Az ábrázoló tevékenység célja: maga a folyamat, s ennek öröme.

A gyermekek által létrehozott produktumnál sokkal fontosabb a tevékenység maga, hisz ez hat a gyermek személyiségfejlődésére. A kész „mű” visszajelzést ad a gyermekről, képességein kívül megismerjük érzelmeit, vágyait. Óvodáskorban az ábrázolás játéknak minősül, élményt nyújt a gyermekeknek, akik így játszva spontán tanulnak, a valóság egy-egy részét manuálisan is birtokba véve.

A tevékenységek tartalma

Az óvodában használt és ismert tevékenységformák:

- rajzolás
- festés
- kézimunka (barkácsolás, építés)
- mintázás

megjelennek a hagyományőrző elemek pl.:

- a népi kismesterségek technikái, szokások és hagyományok
- a jeles napokhoz kapcsolódó jelképek, a népművészeti elemek, nemzeti szimbólumok és népi motívumok

A népi kismesterségek technikái:

A gyermekek megismerkednek a kézi szövés alapelemeivel (sodrások, fonások, szövések, pókfonás, körmönfonás).

A játékeszközök készítéséhez szükséges természetes anyagokat a gyermekekkel együtt gyűjtjük, a közös séták, kirándulások alkalmával. Ilyen természetes anyag lehet:

kukoricaszár, csutka, toll, gesztenye, búza, kavics, különféle termések, stb. Ezekből készülhetnek a régi gyermekkor játéakai (csutkababa, koszorú, lovacska, síp, stb.)

A jeles napokhoz kapcsolódó tevékenységek

A jeles napokhoz kapcsolódó jelképek, nemzeti szimbólumok, népművészeti elemek, népi motívumok és eszközök elkészítésébe a gyermekeket is bevonjuk (Márton napi lampion, adventi koszorú, mézeskalácssütés, karácsonyfadísz, Luca búza vetés, díszítés, Kiskegye baba, farsangi jelmezek, húsvéti tojás, tojásfa, májusfa állítása, májusbot, pünkösdi koszorú, kokárda, huszár csákó, párta, zászló).

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka személyiségfejlesztő hatása

A tevékenységek közben fejlődik a gyermek képi-plasztikai kifejezőképessége, térbeli tájékozódó képessége, gazdagodik a gyermek élmény- és fantáziavilága. Tér-forma- és színeképzetei gazdagodnak, képi gondolkodásuk, esztétikai érzékük fejlődik. Komponáló, és térbeli rendezőkéességük alakul, kreativitásuk fejlődik.

Erősödik önbizalmuk, fejlődik problémamegoldó képességük. Ábrázoló tevékenységük közben átéli az alkotás örömét, a sikerélmény újabb alkotásra ösztönzi őket. A tehetséges gyermekek bátorítására lehetőséget biztosítunk igény szerinti alkotásra, kreatív önkifejezésre, kiállításon való részvételre.

A nagyobb gyermekeknek (nagy csoport) lehetőségük van a különböző vizuális technikákkal bővebben ismerkedni, a Varázscseruza foglalkozások alkalmával, hetente egyszer szervezett formában.

MOZGÁS

A mozgásfejlesztés célja

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, az egészséges életmód megalapozása.

Feladata:

- A szervezet sokoldalú fejlesztésének segítése.
- A testi képességek fejlesztése (erő, gyorsaság, ügyesség, állóképesség).
- A mozgásműveltség segítése.
- Egészségóvás megelőzéssel, családi szemléletformálás.

A játékos mozgás a gyermek természetes szükséglete, a tanulás egyik lényeges formája.

Az óvoda feladata, hogy ez a természetes mozgást tudatosan segítse elő. A gyermekek állandó belső késztetést éreznek a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolják azt.

Fontos a mozgásra inspiráló környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, valamint a szükséges szabályok megtanítása. Ezért a gyermekek napirendjét úgy kell kialakítanunk, hogy a nap folyamán biztosítva legyen számukra a megfelelő hely, idő és eszköz a mozgásos tevékenységekhez.

Óvodánk biztosítja az alapvető eszközöket és lehetőségeket minden gyermek testi fejlesztéséhez (bordásfal, mászóka, Greiswald tornaszer, stb.)

Mozgáslehetőségek az óvodában

A mozgás tartalma lehet:

- szabad, spontán mozgás
- irányított mozgásos tevékenység

A szabad, spontán mozgás

Óvodánk nagy hangsúlyt fektet az irányított mozgásos tevékenység mellett a szabad, spontán mozgásra az óvodai élet minden napján.

Maximálisan kihasználjuk az udvar adta lehetőségeket, ahol a gyerekek szabadon mozoghatnak, mozgásigényüket kielégíthetik.

Az udvaron lehetőség nyílik arra, hogy előtérbe kerüljenek a mozgásos népi játékok, melyeket sokszor maguk a gyermekek kezdeményeznek. Ilyen játék lehet: körjáték, fogócska, célbadobás, ugróiskola, stb. A mozgásos játékok a testi képességek fejlesztésén túl egyéb képességet is fejlesztenek (szociális fejlődés, közösségi érzés erősítése, másság elfogadása, önállóság, stb.)

Érvényesítjük a korszerű mozgásfejlesztés alapelveit. A mozgásfejlesztés hatása az idegrendszer fejlődése a megfelelő igény szerinti mozgás és tevékenység kielégítése kedvezően hat az agyi idegvégződésekre, így az értelmi fejlődésre.

Irányított mozgásos tevékenység

Egyik formája a szervezett mozgásos játékok, tevékenységek, melyet minden csoportban legalább heti egy alkalommal tervezünk. A mozgásos tevékenység a tornateremben zajlik, de ha az időjárás engedi, akkor az óvoda udvarán tornáznak a gyerekek, így kihasználva az udvar adta lehetőségeket /füves, gumi bevonatú terasz/.

Az **irányított mozgásos tevékenységek tartalmát** a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, egyensúlyozás és a különböző játékok (versenyjátékok, fogó-futójátékok) adják.

Fontosnak tartjuk a speciális, tartásjavító foglalkozások szervezését (lúdtalp megelőzése, mezítlás torna, stb.)

A másik irányított formája a mozgástevékenységnek a mindennapos **testmozgás**.

A mindennapos testmozgás rugalmasan illeszkedik a napirendbe. Ebbe a tevékenységbe kötetlenül, vagy kötötten kapcsolódhatnak be a gyermekek, a tevékenység jellegéhez igazodva.

Az irányított mozgásos tevékenység és a szabad mozgás mellett többször szervezünk kirándulásokat a közelben lévő Tiszai ártérbe. Lehetőséget teremtünk arra, hogy különböző terepeken gyakorolhatják a természetes és egyéb mozgásokat (fára mászhatnak, bújócskázhatnak, versenyezhetnek, stb.)

A téli évszakban is sok időt töltenek a gyermekek a szabadban. Kedvelt tevékenység még a hógolyózás és a hóemberépítés is. A gyermekek ezekben a tevékenységekben örömmel vesznek részt.

Fontos feladatunknak tartjuk felhívni a gyermekek figyelmét a balesetveszély elkerülésére.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása:

Fejlődik a gyermek érzelmi, szociális és értelmi képessége, térben való tájékozódása, helyzetfelismerési képessége. A mozgásos játékok erősítik az egymásra figyelmet, az együttműködési készséget. A szabálytartás az önuralmat erősíti, alakul az egészséges versenyszellem. Fejlődik a gyermek kitartása, koncentráció képessége és állóképessége. A programban a mozgásfejlesztés tartalma bővül a népi sportjátékok nyújtotta mozgásformákkal.

Nagycsoportos korú gyermekek részére, Mozgásfejlesztés foglalkozást szervezünk kötött formában, hetente egyszer, mely során hangsúlyt fektetünk a csapatjátékok és a sorversenyek szervezésére.

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSÉRE NEVELÉS

„Somvirág, somvirág, aransárga a világ.
Kakukkfű, kakukkszó, kirándulni volna jó.
Fűzfa sípot faragni, fűzfa lóval lovazni,
Árkon bokron által, hátan hátizsákkal,
Menni, mendegélni este hazatérni.”

Kányádi Sándor

A külső világ tevékeny megismerésére nevelést az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamatnak tekintjük.

Tartalma

- Az élő és élettelen környezet megismertetése, megszerettetése.
- Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése.(A környezet formai, mennyiségi és téri viszonyairól)
- Tapasztalatszerzés a szűkebb, tágabb világról.(természet, emberi, tárgyi)
- Pozitív érzelmi hozzáállás kialakítása a természethez, az emberi alkotásokhoz. (védelem, értékmegőrzés)

A külső világ megismerésére nevelés célja, feladata:

- A gyermekek az életkoruknak megfelelő szinten, minél több mozgásos és érzékszervi tapasztalatot szerezzenek, az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Ezáltal teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben.
- Alakuljanak ki a gyermekekben a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásai.
- Ismerjék meg a szülőföld, a helyi hagyományok és szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit. Tanulják meg ezek szeretetét, védelmét is.
- Környezettudatos magatartás kialakítása és a környezetvédelem fontosságára való felhívás.

- A gyermekek szerezzenek matematikai tartalmú tapasztalatokat, mennyiségi, alak-, nagyságbeli és téri viszonyokat, mely által alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiség szemléletük.
- A gyermekek logikus, és problémamegoldó gondolkodásának megalapozása.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, az elemi ok-okozati összefüggések megtapasztalását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. Segítse elő a környezettudatos magatartás kialakítását.

Programunkban az **ember**, a **természet** és a **hagyomány** nem válik el egymástól, hanem szoros egységet, kapcsolatot alkot. Beépül a környezeti nevelés ismeretanyagába.

A környezet megismerésére nevelés témakörei:

- a család
- az óvodai környezet
- közlekedés
- testünk
- évszakok, napszakok
- állatok
- növények
- színek

A fenti témaköröket színesítjük a néphagyományörzés elemeivel:

- Jeles napok előtti készülődés.
- A szűkebb környezetben fellelhető hagyományörző mesterségek közös megtekintése (kenyérsütés, szövés,).
- Tájmegismerő kirándulások.
- Családi kisgazdaságok megtekintése, bekapcsolódás egy-egy munkafolyamatba (szőlő szüret, alma szüret, kukoricatörés, burgonyaszedés, stb.)
- Termések, gyógynövények gyűjtése (csipkebogyó, bodza, kamilla)
- Háziállatok megtekintése természetes környezetükben (kötél tyúk, csibék stb.)
- Madárkalács készítés, télen a madarokról való gondoskodás.

- Gyümölcszárítás, sütések, salátakészítés
- Ismerkedés a népdalokban előforduló virágokkal, növényekkel (muskáti, pünkösdirózsa, bazsarózsa, gyöngyvirág, tulipán).
- Veteményeskert gondozása

A természet szeretetére nevelés az óvodában

A felnövekvő nemzedéket úgy kell nevelni, hogy legyen szemük és szívük a természet felelőtlen pusztításának megfékezésére. Ezért fontos, hogy a **természetvédelmi nevelés** már az óvodáskorban elkezdődjön, hiszen a gyermekek könnyebben alkalmazkodnak az ökológiai „átneveléshez”, mint a felnőttek. Fontos feladatunk a **környezettudatos magatartás** kialakítása.

Életkori sajátosságaiknál fogva képesek arra - ha az érzelmeikre hatunk, hogy szeretettel és gondoskodással bánjanak az élővilággal (vegyenek részt- növények gondozásában, segítsenek a madáretetésben, vigyázzanak az udvar fáira, bokraira). A természetvédelem az óvodáskorban mindig az ismerkedéssel és a természet megszerettetésével kell, hogy kezdődjön.

A gyermekek szívesen hallgatják az óvónő történeteit, meséit, verseit a természetről. Feladatunk, hogy a gyermekeket megismertessük a szűkebb környezettel.

Törekszünk az **élővilág sokoldalú megismertetésére**.

Az elhelyezett eszközök (nagyító, zsebtükör, földgömb, ismeretterjesztő képeskönyvek, természetfilmek, stb.) az élősarokban lévő növények (cseresznyeág, aranyvessző, magvak ültetése, hajtatása) a megismerési folyamatot segítik.

Óvodánk udvara jó lehetőséget ad a madáretetésre. Csatlakoztunk a Madárbarát Óvodakert programhoz, melynek célja a madárvédelem bemutatása, a madarak életének a segítése etetéssel, fészkelő hely kialakításával. Pályáztunk a Madárbarát Óvodakert emblémára a Magyar Madártani Egyesülettől.

Óvodánk **kertjében** minden évszakban figyelemmel kísérhetik a fák, bokrok, virágok változásait, a bogarak, madarak, pillangók életét.

Az erdei óvoda az intézmény minden óvodás csoportjának kiváló lehetőséget biztosít a környezettudatos magatartás kialakítására, a környezetvédelem megszerettetésére.

Lehetőségeinkhez mérten próbálunk minél több alkalmat megragadni az újrahasznosításra /barkácsolás, átalakítás, papír újra felhasználása, komposztálás /. Évente részt veszünk a város által meghirdetett papírgyűjtési akciókban.

Célunk az óvodás gyermekek környezettudatos állampolgárokká nevelése, környezettudatos szemléletük és magatartásuk alapozásával.

Az óvodai élet **ünnepeinek** egy része kapcsolódik a természet örök körforgásához, eseményeihez, tehát közvetlenül és közvetve a környezeti neveléshez.

Kiegészülnek az élő és élettelen természet nevezetes napjaival:

- Víz világnapja - március 22.
- Föld napja - április 22.
- Állatvédelmi nap - október 4.

Az évszakonkénti kirándulásokkal gazdagítjuk a gyermekek élményét és tapasztalatszerzését. Ezek az élmények évekig meghatározóak a gyermekek számára.

A néphagyományörzésből és a természetközelségből fakadó élmények eljuttatják a gyermeket a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyomány tiszteletéhez.

KÖRNYEZET ESZTÉTIKÁJA

A vizuálisan érzékelhető szépség világát a gyermek közvetlen környezetében is próbáljuk megteremteni.

Igényességünk megmutatkozik az óvoda helyiségeinek ízléses berendezéseiben, az udvar ízléses kialakításában, a harmóniát sugárzó évszaknak megfelelő díszítésben, a természetes anyagból készült eszközök, játéktárolók használatában.

Az esztétikai nevelés szempontjából lényegesnek tartjuk az **óvónő** személyes **példáját** is, mely gondozott ápoltságot, megjelenést, kulturált beszédet, a széphez való viszonyát és jó ízlését közvetíti. Az óvodában dolgozó **minden alkalmazott számára** is fontos ezeknek az értékeknek a követése, betartása.

Óvodánk szeretne olyan nevelési intézmény lenni, amely igyekszik megteremteni az egyensúlyt a régi és a mai világ között. Fontosnak tartjuk értékmegőrző, értékteremtő és érték közvetítő szerepét.

A hagyományápoló szemléletű nevelés része, hogy a gyermekek maguk is tevékeny részesei környezetük, óvodájuk rendbetartásának, esztétikus alakításának.

MATEMATIKAI TARTALMÚ TAPASZTALATOK SZERZÉSE

A matematikai tartalmú tapasztalatszerzést folyamatnak tekintjük. Minden tevékenység tartalmában felfedeztetjük a matematikai jelenségeket. A gondolkodási műveletek motoros -percepciós- cselekvéses megoldását biztosítjuk.

Mindig a gyermekek fejlettségéhez, gondolkodási szintjéhez mért tevékenységre ösztönző, kereső, felfedező, alkotó szituációra építünk, több érzékszervvel több oldalról, több szempontból érzékeltetjük az összefüggéseket.

A valóságból merített, természetes élethelyzetekben, spontán játék közben, eszközök biztosításával hozzásegítjük a gyermeket az alapozó műveletek minél sikeresebb végzéséhez.

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek **formai és mennyiségi viszonyairól**.

Ismerkednek a **geometriai fogalmakkal**, kirándulás közben gyakorolhatják a tájékozódást, összehasonlító **méréseket végezhetnek** (pl.: ki lépett hosszabbat, rövidebbet, melyik fa magasabb alacsonyabb).

Szétválogathatnak színt, formát, méret szerint virágokat, köveket, botocskákat.

Megszámlálhatnak különböző mennyiségű tárgyakat, építhetnek kövekből, homokból, fadarabokból, alkalmuk nyílik a térirányok, névutók gyakorlására.

A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve tervezzük a matematikai nevelést, az ismeretek feldolgozását.

A kis-, és középső csoportos gyerekeknél célunk a matematikai kíváncsiság és érdeklődés felkeltése a nap folyamán a különböző tevékenységekben.

Az iskolára felkészítést (a nagycsoportban) egyéni és mikrocsoportos formában és az egyéni fejlettséget figyelembe véve szervezzük. Ezek során a korábban megszerzett ismereteiket rendszerezzük, tapasztalataikat és a spontán tanultakat rögzítjük.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket játékában utánozza. A hiányzó eszköz nem akadály ezen a mászá változás vágya átrepíti, azt bár mivel pótolja. A gyerek a gyermek méretű, valóság hű

eszközökkel is „mintha” cselekvést végez. Ha ez a fajta cselekvés rendszerességgel tér vissza, saját, a környezet és a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válhat.

Célok feladatok:

- sajátítsa el a gyerek azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják
- a munkajellegű tevékenységek megszerettetése az elvégzett munka elvégzésére nevelés
- felelősség érzet megalapozása, kitartásra nevelés

Az óvónővel kialakult pozitív érzelmi kapcsolat, és a megerősítés motivációja ösztönzi a gyerekeket a munkajellegű tevékenységek céltudatos végzésére. A gyermekmunka jellegű tevékenység mindig önként -örömmel, és szívesen- végzett aktív tevékenység.

A munkajellegű tevékenységek tartalma:

- önkiszolgálás (egészségre nevelés, gondozás fejezetén belül)
- közösségért végzett tevékenységek
  - naposi munka
  - mindennapi élettel kapcsolatos állandó, és alkalmoszerű munkák
  - növények gondozás
  - kerti munkák, gereblyezés

A naposi munka vállalásában az önkéntesség dominál. A jelképek (kötény, kitűző stb...) nem csak a megbízást és a feladatvállalását jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke a gyermek és örömmel sikeresen teljesíti azt. A naposi munka tartalmát úgy kell kialakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a játékból. A hagyományörző cselekvések is bővíthetik a naposi teendőket pl: befőzésekhez, sütésekhez szükséges eszközök előkészítése, kerti szerszámok rendben tartása stb...

A mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalmyszerű munkákhoz tartoznak az udvar és a terem rendezés, egyéni megbízatások, üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődések, házimunka jellegű tevékenységek, és mindazon munkák, amelyek a gyermek egésznapos óvodai élete során elvégezhetők.

A növény gondozás munkálatai közben a gyerekek megismerkednek az egyes munkafolyamatokkal pl: ültetés, vetés, locsolás, kapálás. Az óvoda udvarán kialakított veteményes és virágos kert folyamatos munkát igényel az ültetéstől a betakarításig.

Az óvónő a folyamatban:

Az óvodába lépő gyermek önkiszolgálási szintjét megismeri és azt annak, megfelelően segíti. A szülőket ösztönzi, hogy a gyerek otthon is gyakorolja az önkiszolgálást, és a családért végezhető munkajellegű tevékenységeket. Az óvónő a munkához való viszonyában példát mutat a gyerekeknek, a szülőknek.

Minden esetben figyelembe veszi a gyerek fejlettségi szintjét, teherbírását, és csak ennek ismeretében engedi, segíti a gyermeket tevékenykedni. A gyermeki munka, folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejleszthető értékelést kell, hogy az óvónőtől kapjon.

Összegzés:

Az önkiszolgálás során a gyerek gyakorolja azokat a fogásokat, készségeket, amelyek az egyéb munkajellegű tevékenységek végzésére alkalmassá teszik. A gyakorlás során a gyerekek tapasztalatokat, jártasságokat szereznek, az érzelmi hatások révén fejlődik feladattudatuk, önértékelésük, önbizalmuk.

A környezetben lévő felnőttek kedvvel végzett munkája mintául szolgál, és egyben meghatározója a későbbi munkához való viszonyoknak.

TANULÁS

„Ne erőszakkal oktasd a gyermekeket a tanulmányokra drága barátom, hanem játszva tanuljanak, már csak azért is, hogy könnyebben megfigyelhesd, melyiknek mire van hajlama.”

Platon

A nevelési koncepcióból fakad, hogy a program gyakorlatában a tanulás nem önálló tevékenységi formaként jelenik meg, ezt erősíti meg továbbá az Országos alapprogram is. Játékba ágyazottan, változatos tevékenységek gyakorlása során tanul a gyermek. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyerek tanulási képességeinek alakulását követi, és differenciáltan segíti.

A óvodás korú gyermek életkori sajátosságából következik, hogy cselekvésein, érzékszervi mozgásos, tapintásos észlelésein keresztül tanul.

A tevékenység motorja a játékkedv, a mozgásigény, a kíváncsiság, és a cselekvési vágy. Ebben az önkéntelen tanulási helyzetben a 3-7 éves gyerek ismeretei bővíthetők, a környező világról bőséges tapasztalat nyújtható. A tanulási folyamatban a gyerek átéli, megtanulja mikor, és miként figyeljen a környező világra, jeleire. Ebben az életkori szakaszban a fejlődéshez, fejlesztéshez, az érzelmi fogékonyság jó alapul szolgál.

A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenység rendszerében jön létre. A program a hagyományos tevékenységformákat, a hagyományörzéstől, a természetvédelemtől, az egészségneveléstől, a családokkal való együttműködéstől fakadó tevékenységekkel gazdagítja.

A tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. A tudásgyarapítás során az óvónő mindenkor épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás a gyermeki tevékenység vele járója, „a valamit megtanulás” a gyerek részére spontán folyamat, míg a „valamit megtanítás” az óvónő részéről tudatos, szervezett, tervezett célszerű tevékenység.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodai nevelés folyamatában:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

A családokkal való együttműködés során az óvónő igyekszik elfogadtatni a szülőkkel a gyermeki tanulás sajátosságait.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

AZ ISKOLÁBALÉPÉS FELTÉTELEI:

Az óvoda a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai – nevelés - oktatásra készíti fel.

Az iskolaérettség a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének eredménye. A gyermek akkor válik alkalmassá az iskolai élet megkezdésére, ha testileg, lelki szempontból és szociálisan, megfelelően fejlett.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a **fejlettség szerinti iskolakezdésre**.

Testi szempontból érett:

- Ha teste arányosan fejlett, teherbíró. (első alakváltás, fogváltás)
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus, finommozgásra képes
- Idegrendszere fejlett (kiegyensúlyozott).
- Érzékszervei épek.
- Ha mozgásvágyát, érzelmeit, viselkedését irányítani képes.
- Mozgását, viselkedését testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes

Lelki szempontból érett:

- Ha érdeklődő, nyitott téri észlelése, tájékozottsága fejlett.
- Figyelme tartós, szándékos (a tanulás alapját képezi).
- Emlékezetét szándékos bevésés és felidézés jellemzi.
- Gondolkodása fejlett (lényeglátás, összefüggések felismerése, ítéletek, következtetések alkotása).
- Kialakulóban az elemi fogalmi gondolkodás.
- Beszédkészség: érthetően, folyamatosan beszél,
- Gondolatait, érzelmeit ki tudja fejezni,
- Tisztán ejti a hangokat,
- Megérti, végig hallgatja mások beszédét,
- Elemi ismeretekkel rendelkezik (tájékozott saját személyére és környezetére vonatkozóan)
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, (magatartási formák kialakulóban)
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak

A szociálisan érett gyermek képes a kapcsolatteremtésre (kész az iskolai élet, a tanító elfogadására),

- szabályokhoz tud alkalmazkodni,
- feladattudat (feladattartás - megértés - elvégzés jellemzi),
- kitartó, munkatempója megfelelő,
- van önuralma, fékezi indulatait, jól tűri a kudarcokat,
- érzelmileg kiegyensúlyozott (nem agresszív, de nem is gátlásos).
- önálló, irányítható,
- Alakuljon ki a gyermekekben az egészséges életvitel iránti igény.
- Ügyeljenek az esztétikus, kulturált étkezési szokások betartására, helyesen használják az evőeszközöket.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködjének, vetkőzzenek, ügyeljenek ruhájuk rendezettségére.
- Önállóan végezzék a testápolási teendőket, tisztálkodjanak, mossanak fogat, törölközzenek. Szükség szerint, helyesen használják a zsebkendőt.

- Önállóan használják a WC-t.
- Vigyázzanak maguk és társaik testi épségére, a megismert veszélyforrásokat igyekezzenek elkerülni.

Az egészségesen fejlődő gyermek: az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. A hátránnyal küzdő és a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el az iskolába lépéshez szükséges képességek kialakulása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait, az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Nemzetiségi nevelés óvodánkban

A nemzeti etnikai kisebbséghez tartozók részére kötelező az óvodai nevelés megszervezése, ha legalább nyolc, ugyanazon kisebbséghez tartozó gyermek szülője ilyen irányú kérelemmel fordul az intézmény fenntartója és vezetője felé.

Intézményi Alapító Okiratunkban rögzítettük a feladatellátást.

A nemzetiségi neveléssel egészben vagy részben foglalkozó óvodák csoportszervezése, programválasztása az óvoda nevelőtestületének döntési joga.

A Köznevelési törvény a nevelő és oktató munka első pedagógiai szakaszát az óvodai nevelés pedagógiai szakaszaként határozza meg.

Településünkön roma nemzetiségi önkormányzat működik, mely a településen magát cigánynak valló lakosságot regisztrálja, összefogja, közreműködik jogainak érvényesítésében.

Az Önkormányzat által kinyilvánított igény szerint óvodánk a Nevelési Program módosítása kapcsán 2004-től alapfeladatként végzi a cigány nemzetiség integrált módon történő nevelését.

Előzetes felmérés alapján az alábbi ismeretek birtokában végezzük a nemzetiségi integrált nevelést:

- A településen a Nemzetiségi Önkormányzat által regisztrált, magát cigánynak valló lakosság száma kb. 100 fő. /40 család/

- A helyi cigányság cigány nyelvet, csak rá jellemző kultúrát, folklórt, szokásokat nem jelenít meg mindennapi életvitelében.

- Nevelési igényük ezek kapcsán nem különül el az óvodai nevelés általános tartalmától.

- Nevelési igényüket a gyermekek sokoldalú, eredményes, szeparáció mentes nevelése, az esetleges hátrányos megkülönböztetések elkerülése, a cigánygyermekek jogainak érvényesítése érdekében támasztják az óvodával szemben.

Integrált nemzetiségi óvodai nevelésünk célja:

1. Tevékenységünkkel tervezzük, szervezzük a településünkön magát roma/cigánynak valló lakosság óvodai szükségleteinek kielégítését.
2. A különbözőségek / nyelv, kultúra, származási közösség és összetartozás/ elfogadtatása
3. Jogi szabályozás betartása.
4. A szülők jogának tiszteletben tartása, hogy magát és gyermekét a cigánysághoz tartozónak vallja-e, s gyermeke óvodai nevelését a nemzetiségi integrált nevelés szerint igényli-e.
5. A nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK

2015. szeptember 01.-től ez a feladat a Záhony Ifjúság út 1.sz. alatt alaptevékenységünk közé tartozik. A sajátos nevelési igényű gyerekek köre: látás - és hallássérültek (gyengén látó, nagyothalló), enyhe értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk

Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.

Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.

A rehabilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvónők és dajka vesznek részt. Rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai pedagógiai programba, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szaktvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint. A team döntése szerint kerül sor egyéni kiegészítő fejlesztő, rehabilitációs, illetve terápiás foglalkozásokra. Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki. A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük –így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt. Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza. Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását. Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiséggjogokkal kapcsolatos szabályok betartására. A rehabilitáció általános célja a sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése. Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása. A rehabilitáció fő területei: az észlelés vizuális, akusztikus, taktilis, vestibuláris, kinezteziás- fejlesztése a motoros készségek fejlesztése a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával a szociális készségek fejlesztése . a kognitív készségek fejlesztése . az önellátás készségeinek fejlesztése A rehabilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg. A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett

munkánkra vonatkozó eljárás: Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról. Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában. Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja. Helyhiány esetén elsőbbséget élveznek az óvodába már a sérülés megállapítása előtt felvett gyermekek. A helyhiányt az óvoda vezetője saját jogkörében írásban 8 napon belül jelzi a szakértői és rehabilitációs bizottság felé. Az egy csoportban elhelyezett gyermekek irányszáma 2 fő, a mindenkor számot éves munkatervünk mellékleteként határozzuk meg, erről az óvodai nevelőtestület meghallgatása után, a fogyatékosság típusát, a speciális igények mértékét figyelembe véve az óvodavezető dönt. Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt gyermek a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi gyermekkel való együttnevelést, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

Az Sajátos Nevelési Igényű gyermekek ellátása a Szakértői Bizottság véleménye alapján megállapított óraszámban (hetente) történik. A gyermekek fejlesztését, a megfelelő szakemberek segítségével látjuk el. A Záhonyi Pedagógiai Szakszolgálattal kötött Megbízási Szerződésnek megfelelően, a mindenkori meghatározott óradíj megfizetése ellenében.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Záhonyi Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja a nevelőtestület határozata alapján, határozatlan időre szól.

Módosítása indokolt:

- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- jogszabályi változások
- ha az egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol
- ha az intézmény szervezeti átalakítása, leépítés, bővítés szükségessé teszi
- ha a program, rendszeres, folyamatos értékelésének eredményeként a fejlesztés, változás, indokoltá válik.

A módosítás előterjesztése:

- írásban az óvoda vezetőjéhez
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten
- szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásról

Óvodánk adatai

Az intézmény

1. Neve: ZÁHONYI HÉTSZÍN VIRÁG ÓVODA és BÖLCSŐDE
2. Az intézmény székhelye: 4625 Záhony, Ifjúság út 1.
3. Jogszabályban meghatározott közfeladata, köznevelési feladata: óvodai nevelés, bölcsődei ellátás
4. Az intézmény ellátandó alaptevékenysége:
Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
Gyermekek napközbeni ellátása
Nemzetiségi óvodai nevelés
Sajátos nevelési igényű óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
érzékszervi (látási, hallási), enyhe értelmi fogyatékosok, autizmus spektrum zavarral küzdő gyerekek integrált ellátása
5. Az intézmény fenntartó, működtető neve, székhelye:
Nevelési Intézményi Társulás Záhony – Győröcske Társulási Tanácsa
4625 Záhony Ady E. út 35.sz.
Az intézmény felügyeleti szerve:
Nevelési Intézményi Társulás Záhony – Győröcske Társulási Tanácsa 4625 Záhony Ady E. út 35.sz.
6. Az intézmény illetékességi, működési köre:
Záhony- Győröcske települések illetékességi területe
7. Az intézmény típusa:
Közös igazgatású köznevelési intézmény, óvoda és bölcsőde
8. Az intézmény jogállása:
Jogi személy
9. Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 167 fő (125 fő óvoda, 28 fő bölcsőde)
Óvodai csoportok száma: 4
Felvehető gyerek: 125 fő (ebből 100 fő 4 csoportban)
Bölcsődei csoportok száma: 2
Felvehető gyerek: 28 fő

Legitimációs Záradék:

A nevelőtestület a .....év.....hó.....napján megtartott értekezletén a helyi Pedagógiai Programot 100%-os arányban elfogadta.

P.H. ....
Intézményvezető

Az óvoda Szülői Közössége az óvoda Pedagógiai Programjához egyetértését megadta, jóváhagyta.

Kelt. Záhony, ...év...hó...nap

.....
Szülői Szervezet elnöke

A fenntartó az óvoda Pedagógiai Programját véleményezte, elfogadta.

Kelt. Záhony, ...év....hó....nap

.....
Fenntartó

Hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig.

Hatályba lépés ideje: 2022. szeptember 1.

A dokumentum jellege: Nyilvános.

A dokumentum megtalálható: Óvodavezetői irodában, csoportszobában.